

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

MATERIALE ȘI CERCETĂRI ARHEOLOGICE

SERIE NOUĂ
NR. XXI, 2025

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Colegiul de redacție

Dr. **STEFAN ALEXANDROV** (National Institute of Archaeology and Museum, Sofia), Dr. **SANDA BALESCU** (Université des Sciences et Technologies de Lille, Laboratoire de Préhistoire et Quaternaire, CNRS, France), Dr. **CONSTANTIN BĂJENARU** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), Dr. **RADU BĂJENARU** (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București), Dr. **LUMINIȚA BEJENARU** (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași; Centrul de Antropologie „Olga Necrasov” al Academiei Române - Filiala Iași), Prof. Dr. **CLIVE BONSALL** (University of Edinburgh, U.K.), Prof. Dr. **NIKOLAUS BOROFFKA** (Deutsches Archäologisches Institut – Eurasien Abteilung, Berlin, Germany), Dr. **PIERRE DUPONT** (Université de Lyon, CNRS, France), Dr. **UWE FIEDLER** (Berlin, Germany), Dr. **RADU HARHOIU** (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București), Dr. **DOMINIC MOREAU** (Université de Lille, Centre de recherche HALMA-UMR 8164, France), Dr. **CORIOLAN OPREANU** (Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca), Prof. Dr. **ANNIE RENOUX** (Université du Maine, Le Mans), Dr. **ALEXANDER RUBEL** (Institutul de Arheologie, Iași), Dr. **VIORICA RUSU-BOLINDEȚ** (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca), Dr. **ANGELA SIMALCSIK** (Centrul de Antropologie „Olga Necrasov” al Academiei Române – Filiala Iași), Academician **VICTOR SPINEI** (Institutul de Arheologie, Iași), Prof. Dr. **ERIK TRINKAUS** (Department of Anthropology, Washington University), Prof. Dr. **ALAIN TUFFREAU** (Université des Sciences et Technologies de Lille, Laboratoire de Préhistoire et Quaternaire, CNRS, France)

Comitetul de redacție

ROXANA DOBRESU – redactor-șef
ADRIAN IONIȚĂ – redactor-șef adjunct

IRINA ACHIM, ADINA BORONEANȚ, MIRCEA DABÎCA, ADRIAN DOBOȘ, RADU-ALEXANDRU DRAGOMAN, ANDREI MĂGUREANU, LIANA OȚA, ADRIANA PANAITE, DANIEL SPÂNU, VLAD VINTILĂ ZIRRA – membri

DANA COSTIN, MĂDĂLINA MIHĂILĂ – secretare de redacție

OFELIA COȘMAN, SILVIU ILIUȚĂ – prelucrare ilustrație și tehnoredactare
PIERRE DUPONT (limba franceză), **ROXANA DOBRESU** (limba franceză), **CLIVE BONSALL** (limba engleză), **ADINA BORONEANȚ** (limba engleză) – consultanți limbi străine
ROMEO CÎRJAN – design copertă

www.mcajournal.ro

Orice corespondență se va trimite Comitetului de redacție pe adresa: Str. Henri Coandă nr. 11, 010667 București, tel./fax 4021 212 88 62 și iab.redactie@gmail.ro.

**Toate lucrările publicate în revista *Materiale și Cercetări Arheologice* sunt recenzate de specialiști în domeniu.
(peer-reviewed journal)**

**Revista *Materiale și Cercetări Arheologice* este indexată în următoarele baze de date:
Persée, Copernicus, ERIH PLUS, Scopus, CEEOL, EBSCO și DOAJ.**

Redactori Editura Academiei Române: **ADRIAN MIRCEA DOBRE**
Tehnoredactor Editura Academiei Române: **MARIANA MOCANU**

Revista se poate procura contracost la sediul EDITURII ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, București, România; tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro, periodice@ear.ro

ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., P.O. Box 77-19, București, România, Tel./Fax: 4021-610 6765, 4021-210 6787, Tel.: 0311 044 668, e-mail: office@orionpress.ro.

S.C.MANPRESS DISTRIBUTION S.R.L., Piața Presei Libere nr. 1, Corp B, Etaj 3, Cam. 301-302, sector 1, București, România, tel./fax: 4021-314 6339, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro, www.romanianjournals.com.

DEREX COM S.R.L., e-mail: derec_com@yahoo.com.

SUMAR / SOMMAIRE / CONTENTS

PALEOLITIC / PALÉOLITHIQUE / PALAEO LITHIC

Adrian DOBOȘ	
Scurta viață fericită a lui <i>Australanthropus olteniensis</i>	5
The short happy life of <i>Australanthropus olteniensis</i>	

ENEOLITIC / ÉNÉOLITHIQUE / ENEOLITHIC

Raluca KOGĂLNICEANU	
A rhomboidal clay plate from Iepurești – <i>La Islaz</i> (Giurgiu County)	11
Adela KOVÁCS, Constantin APARASCHIVEI	
Vessels with zoomorphic painted decoration in the collections of the Botoșani County Museum	19

EPOCA BRONZULUI / L'ÂGE DU BRONZE / BRONZE AGE

Monica MĂRGĂRIT, Pavel MIREA	
Patinele din os: analiza comparativă a unor piese arheologice și etnografice	57
Bone skates: a comparative study of archaeological and ethnographical artefacts	
Alin FRÎNCULEASA, Octav NEGREA, Eduard GHINEA	
Tumuli preistorici cercetați în anul 2024 în localitatea Păulești (jud. Prahova)	69
Prehistoric burial mounds investigated in 2024 in Păulești (Prahova County)	
Gabriel VASILE	
Înmormântări tumulare pre-Yamnaya – Yamnaya recent descoperite în Câmpia Română, la Păulești (jud. Prahova). Analiză antropologică	97
Recently investigated pre-Yamnaya – Yamnaya mound burials from Păulești (Prahova County) in the Romanian Plain. An anthropological study	

EPOCA FIERULUI / L'ÂGE DU FER / IRON AGE

Dragoș MĂNDESCU, † Florin MOȚEI	
Între lumi și între epoci. Mormântul unui călăreț războinic în sud-estul Transilvaniei	107
Between worlds and between ages. A raider burial in south-eastern Transylvania	
Daniel SPĂNU	
About the sinuous fibulae (<i>Geschweifte fibeln</i>) in Romania	123

EPOCA GREACĂ / ÉPOQUE GRECQUE / GREEK PERIOD

Pierre DUPONT, Alexandre BARALIS, Alexey GOTSEV, Emil NANKOV, Vyara PETROVA, Tsvetelina SLAVKOVA	
The assumed "Pistiros" <i>emporion</i> . Preliminary inquiries about its trade purveyors	133
Ergün LAFLI, Maurizio BUORA, Fatih Hakan KAYA	
Hellenistic fibulae and pottery in Eastern Galatia	141

EPOCA ROMANĂ / ÉPOQUE ROMAINE / ROMAN PERIOD

Alev ÇETİNGÖZ	
Ancient Greek, Roman and Byzantine glass works from Cilicia	157
Yavuz YEĞİN	
A ring with a gemstone depicting Hermaphrodite from the Balgat tomb in Ankara.....	169
Işık ADAK ADIBELLI, Erkan ALKAÇ	
Certain amphora groups from the Roman Baths and the Olive Market of Tarsus: Sinope, Shelov Type D and Zeest 80	175
Theodor ISVORANU	
Monede din perioada romană provenite din vechile săpături arheologice de la Romula	183
Roman coins from the early archaeological excavations at Romula	
Bianca-Elena GRIGORAŞ, Adriana PANAIT	
Cooking wares from Tropaeum Traiani.....	197

EPOCA MIGRAȚIILOR / ÉPOQUE DES MIGRATIONS / MIGRATION PERIOD

Silviu ENE, Talida RADU, Alin DIACONU, Ștefan MARIȘ	
Descoperiri arheologice pe traseul autostrăzii A7 Ploiești–Buzău. Cercetarea preventivă a sitului Conduratu 1 (km 19+350 – 20+750). Campania 2022–2023.....	239
Archaeological investigations on the A7 Motorway (Ploiești–Buzău): preventive research at Conduratu Site 1 (km 19+350 – 20+750), 2022–2023 season.	
Erwin GÁLL, Réka FÜLOP, Szabolcz NAGY	
From the Central Region towards the peripheries. A chronological analysis of a prestige good – the mount ornamented sabretache	291
Tiberiu VASILESCU, Dorin SÂRBU, Erwin GÁLL, Gabriel VASILE	
Nomazi și nomadism în Câmpia Română? Mormintele din secolele X–XII de la Cioceni – <i>tumul</i> , jud. Prahova	315
Nomads and nomadism in the Romanian Plain? The 10 th –12 th burials of Cioceni – <i>Burial Mound</i> (Prahova County)	

EPOCA MEDIEVALĂ / ÉPOQUE MÉDIÉVALE / MIDDLE AGES

Adrian IONIȚĂ	
Date noi despre cetatea Poenari (jud. Argeș).....	341
New data on the Poenari fortress (Argeș County)	
David BACIU	
Notă asupra materialului faunistic de la Cetatea Poenari	363
Note on the faunal assemblage from the Poenari Fortress	
Daniela MARCU ISTRATE, Gabriel IZDRĂILĂ, Sebastian DOBROTĂ	
Cetatea Făgăraș – cercetări arheologice pe latura de sud-est a incintei exterioare (clădirea corpului de gardă)	367
Făgăraș Fortress – Archaeological research in the south-eastern area of the outer ward (the guardhouse)	

RECENZII / COMPTES RENDUS / BOOK REVIEWS

Radosław Liwoch, Małgorzata Wawer, Dakowie nad górnym Dniestrem. Eponimiczne cmentarzysko kultury Lipickiej w Lipicy Górnej (Ukraina)/The Dacians on the Upper Dniester. The eponymic cemetery of the Lipitsa Culture in Verhna Lipica (Ukraine), Tom XIV, seria Biblioteca Muzeului de Arheologie din Cracovia, Cracovia, 2024, 402 pagini, 163 figuri, ISBN: 978–83–911543–4–2 (seria), ISBN: 978–83–956157–9–5 (tom), (Mihai Purici)	419
Ioan Marian Țiplic, Putere și religie în Transilvania, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2024, 424 pagini, ISBN: 978-606-020-860-0 (Raluca Postolea)	420
Abrevieri / Abréviations / Abbreviations.....	425

TUMULI PREISTORICI CERCETAȚI ÎN ANUL 2024 ÎN LOCALITATEA PĂULEȘTI (JUD. PRAHOVA)

Alin FRÎNCULEASA^a, Octav NEGREA^a, Eduard GHINEA^a

^a Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Ploiești, România; e-mails: alinfranculeasa@yahoo.com, octavnegrea@yahoo.com, e.ghinea1991@gmail.com

Keywords: Păulești, tumulus, graves, hair ring, chronology

Abstract: In 2024, three prehistoric burial mounds were excavated in Păulești, uncovering four inhumation graves: three adult males and one subadult. Only the subadult grave contained grave goods — two silver hair rings. Red ochre was present in two graves, either scattered over the bones or placed nearby. One mound revealed a pre-Yamnaya to Yamnaya sequence, while the other two each contained a Yamnaya grave. The Yamnaya graves date to the early 3rd millennium BC; the pre-Yamnaya grave is slightly earlier. This study outlines the research methodology, describes the key features of the burial complexes, and analyses funerary rituals, grave goods, absolute chronology, and burial dynamics in the surrounding area.

Cuvinte-cheie: Păulești, tumuli, morminte, inele de buclă, cronologie

Rezumat: În anul 2024, în localitatea Păulești au fost excavate trei morminte preistorice în care au fost descoperite patru morminte de înhumare, dintre care trei au aparținut unor adulți de sex masculin și unul de subadult, acesta din urmă fiind și singurul cu inventar funerar format din două podoabe de argint (inele de buclă). Ocră roșie a fost descoperită în două morminte, împrăștiată pe oase sau sub forma unor mici bulgări așezați în apropierea indivizilor înmormântați. Într-un tumul, a fost surprinsă succesiunea pre-Yamnaya – Yamnaya, în ceilalți doi au fost descoperite câte un mormânt Yamnaya. Mormintele Yamnaya datează din prima jumătate a mileniului al III-lea, cel pre-Yamnaya este ușor mai timpuriu. Descriem metoda de cercetare, principalele caracteristici ale complexelor arheologice descoperite, sunt analizate ritualul, tipologia și ocurența pieselor de inventar, cronologia absolută și dinamica înmormântărilor tumulare în zona apropiată acestor descoperiri.

INTRODUCERE

În primăvara anului 2024, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova a efectuat cercetări arheologice preventive care au vizat trei morminte preistorice¹ aflate pe o proprietate privată pe care urma să fie construit un parc fotovoltaic. Movelele se aflau în zona sudică a comunei Păulești (nr. cadastral 25889), la nord de DJ 101I (Ploiești – Buda) (Pl. 1/3). Identificate în urma cercetărilor de suprafață derulate în anii 2013 și 2016, movelele au primit abrevierile de Păulești T.22, Păulești T.23 și Păulești T.33 (Pl. 1/3–4).

Amplasate în *arealul Prahova* (SV județului), tumulii de la Păulești sunt situați în Câmpia Ploieștiului (segment al Câmpiei Române), într-o zonă bogată în astfel de obiective arheologice. Într-o încercare de reconstituire a peisajului tumular din zonă, prin corelarea cercetărilor de suprafață și a documentelor cartografice realizate de-a lungul timpului, am stabilit că în acest *areal* au existat cel puțin 350 de tumuli². Pe teritoriul comunei Păulești au fost identificați 36 de tumuli (Pl. 1/3), din care au fost cercetați 8 (Tabel 1), primii trei în anul 2011, următorii doi în 2016 și 2020, la care se adaugă cele trei obiective arheologice săpate în 2024 (Pl. 1/4). Una dintre movele (T.V) era afectată în zona centrală de o groapă de mari dimensiuni datând din prima jumătate a

secolului al XIX-lea, care probabil a distrus înmormântarea preistorică³. În ceilalți patru tumuli au fost descoperite morminte pre-Yamnaya (Fig. 1/1, 4), Yamnaia (Fig. 1/2), dar și unul turanic, cu depunere de ofrande de cal și obiecte de fier (Fig. 1/3)⁴.

CONTEXTUL ARHEOLOGIC

Având un perimetru de cca 100 de km, *arealul Prahova* este situat în nordul Câmpiei Române, în interfluviul Prahova–Teleajen, un spațiu care se configurează distinct, atât geografic, cât și în ce privește fenomenul funerar tumular preistoric de la nordul Dunării Inferioare⁵. Primii tumuli au fost cercetați în timpul celui de-al doilea război mondial în zona triajului gării din orașul Ploiești (1941–1943)⁶, următorii în anii 2004–2005 când au fost săpați T.I/Blejoii⁷ și T.I/Aricești⁸. Revigorarea economică a zonei aflate în apropierea municipiului Ploiești a oferit șansa excavării unui număr mare de astfel de obiective arheologice. O cercetare preventivă derulată constant de-a lungul unui

³ Frînculeasa et alii 2022.

⁴ Frînculeasa et alii 2012; 2013; 2015a; 2018; 2020a; 2023b; 2025b.

⁵ Frînculeasa 2021.

⁶ Nestor 1943; 1944a; 1944b; Comșa 1989, p. 181; Frînculeasa et alii 2021, p. 84–87.

⁷ Paveleț 2007.

⁸ Frînculeasa 2007.

¹ În același sezon a mai fost cercetat un tumul în localitatea Buda, comuna Aricești Rahtivani (Frînculeasa et alii 2024).

² Frînculeasa et alii 2017a; Frînculeasa 2021.

denumire tumul/an cercetare	caracteristici	nr. morminte/ indivizi	inventar	cronologie relativă/ încadrare culturală	Cronologie absolută în ani BP	bibliografie
Păulești T.I, 2011	H = 0,5 m, diam. = 40 m; morminte amenajate într-un grind; peste mormântul secundar s-a adăugat pământ	2	morminte fără inventar	pre-Yamnaya (M.2) Yamnaya (M.1)	M.1 = 4323 ± 31 M.2 = 4284 ± 23 M.2 = 4312 ± 16	Frînculeasa <i>et alii</i> 2013; 2015a; Preda- Bălănică 2025
Păulești T.II, 2011	H = 0,9 m, diam. = 35 m; mormânt primar cu groapă ovală	3/4 indivizi (un mormânt cu resturi izolate de la un alt individ)	podoabe din cupru, caolin, ocru (M.2); obiecte de fier, oase de cal (M.1)	pre-Yamnaya (M.3) Yamnaya (M.2) turanic (M.1)	M.1 = 921 ± 33 M.1 = 962 ± 32 M.2A = 4405 ± 37 M.2A=4396 ± 20 M.3=4342 ± 26	Frînculeasa <i>et alii</i> 2013; 2015a; 2024; 2025b
Păulești T.III, 2011	H = 1,6 m, diam. = 44 m; tumul cu două mantale; în mormântări colective, manipulare post-mortem a oaselor; indivizi înrușiți	4/8 indivizi: un mormânt dublu (M.4) și unul cu 4 schelete (M.1); două morminte individuale (M2, M.3)	podoabe din cochiliile de scoică?, topitură material vitros?, ocru	pre-Yamnaya (M.1, M.4) Yamnaya (M.2, M.3)	M.1A = 4319 ± 31 M.1B1 = 4335 ± 25 M.1B2 = 4335 ± 25 M.2 = 4256 ± 28 M.4A = 4359 ± 33 M.4A = 4380 ± 20	Frînculeasa <i>et alii</i> 2013; 2015a
Păulești T.IV, 2016	H = 0,8 m, diam. = 35 m; două mantale; mormântul primar colectiv avea ring de piatră	3/5 indivizi (M.3 este mormânt primar cu trei indivizi)	podoabe de cupru și cochiliile de scoică, argint, ceramică (3 vase), secure de cupru, așchii de silex	pre-Yamnaya (M.3) Yamnaya (M.1, M.2)	M.1 = 4177 ± 28 M.2 = 4142 ± 23 M.3A = 4401 ± 33 M.3B = 4480 ± 37	Frînculeasa <i>et alii</i> 2023b
Păulești T.V, 2020	H = 0,8 m, diam. = 30 m	tumul fără mormânt; distrus de o groapă de mari dimensiuni săpată în sec. al XIX-lea	monede austriece și otomane, material de construcție (cărămizi, var, pietre), ceramică	prima jumătate a sec. al XIX-lea	-	Frînculeasa <i>et alii</i> 2022

Table 1. Tabel sintetic cu tumulii cercetați înainte de anul 2024 în localitatea Păulești (T.I–T.V).

Table 1. Summary table of tumuli excavated before 2024 in Păulești (T.I–T.V).

Figura 1. Păulești, morminte tumulare cercetate în anii 2011 și 2016.

Figure 1. Păulești, tumuli excavated in 2011 and 2016.

deceniu și jumătate a fost transformată într-o abordare sistematică⁹. Au fost cercetați tumuli în comunele Aricești Rahtivani (13), Blejoi (8), Păulești (8), Târgșoru Vechi (4), Coada Izvorului (1), dar și orașul Ploiești (1). Se adaugă și săparea unor movile (existente sau marcate pe hărți vechi, dar dispărute) în care nu au fost descoperite morminte la Blejoi (1), Târgșoru Vechi (1), Aricești Rahtivani (7)¹⁰. Au fost (re)valorificați științific și cei doi tumuli cercetați la Ploiești – *Triaj* în anii 1941–1943¹¹. De asemenea, au fost descoperite morminte amplasate în movile naturale la Târgșoru Vechi¹² și Blejoi¹³. Urmând celor cinci tumuli cercetați anterior pe raza localității Păulești, cei excavați în anul 2024 au primit numerele de T.VI (=T.33), T.VII (=T.23) și T.VIII (=T.22) (Pl. 1/4).

METODE ȘI MIJLOACE APLICATE ALE CERCETĂRII ARHEOLOGICE

Pentru obținerea unor informații relevante privind evoluția acestor complexe funerare, dar și pentru controlul

și derularea săpăturii arheologice într-un ritm susținut, am optat pentru păstrarea a doi martori stratigrafici care au traversat întreaga movilă și s-au intersectat în centrul acesteia (orientați N–S = martor I, respectiv E–V = martor II) (Pl. 2; 3/2–4; 4/1; 6/2–5; 11). Aceștia au avut lungimi cuprinse între 25 (T.VI) și 45 m (T.VII) și grosimea de 1 m. Prin dispunerea martorilor au fost obținute 4 suprafețe/sferturi, denumite în funcție de poziționarea lor față de martorii stratigrafici păstrați: sfertul NV; sfertul NE; sfertul SE; sfertul SV. Următoarele etape ale cercetării au fost:

- cu un excavator cu cupă de taluz cu deschiderea de 1,8 m, cele patru suprafețe au fost săpate în plan orizontal, începând de la nivelul superior spre cel inferior; săpătura a început dinspre centrul movilei spre exteriorul acesteia;
- cu ajutorul unui utilaj suplimentar, buldo-excavator cu cupă de taluz cu deschiderea cupei de 1,2 m, au fost curățate și îndreptate zonele sensibile sau în care excavatorul nu putea să realizeze astfel de lucrări (profile, complexe); cu același utilaj a fost degajat pământul excavat, spre exteriorul movilelor;
- s-a urmărit conservarea amprentei mantalelor pentru a putea avea conturul acestora în plan (Pl. 6; 11/2), în corelație cu imaginile aeriene, citirea și interpretarea profilelor magistrale;

⁹ Frînculeasa 2021, p. 184 și urm.

¹⁰ Frînculeasa et alii 2023a, tabel 1.

¹¹ Frînculeasa et alii 2013; 2015a; 2023.

¹² Frînculeasa et alii 2015b.

¹³ Frînculeasa et alii 2022.

- având în vedere că s-a lucrat simultan în cele trei obiective, pământul a fost degajat în așa fel încât să se păstreze permanent contactul vizual între cele trei movile; acest lucru a permis și obținerea unor cadre libere pentru fotografii de ansamblu cu săpăturile în derulare în două sau chiar în cele trei movile (Pl. 2).

TUMULUL VI (T.VI=T.33) (COD RAN 130856.36)

Movila se afla în partea de sud a perimetrului cercetat (Pl. 1/3–4). Greu de observat, aceasta se afla pe marginea unei curbe de nivel (Pl. 3/1; 4/1–2). Movila avea formă alungită (nord–sud), mai înaltă văzută dinspre sud-sud-est (aproximativ 0,40 m), se contopea cu terasa văzută dinspre est și nord. Succesiunea stratigrafică era următoarea: **I.** strat arabil/vegetal, gros de circa 0,20–0,25 m, de culoare brună; apare pe toată întinderea movilei; **II.** strat de culoare brună, lutit care are o consistență prăfoasă (argilă foarte fină amestecată cu pietricele); acesta avea un diametru de circa 20 m, grosimea maximă de 0,35 m, se subția ușor spre marginile movilei; **III.** lentilă de culoare negricioasă, acoperea poalele movilei; tipul și consistența pământului sunt aceleași ca în stratul anterior; prin urmare această lentilă pare mai curând rezultatul degradării biotice a părții superioare a mantalei, fenomen cauzat de acumularea de material vegetal putrezit la poalele tumulului; **VI.** strat antic, grosime maximă de circa 0,10 m; avea culoarea cenușie, consistență humos-argiloasă; **VII.** depozit natural de pietriș. Movila nu avea manta, fiind una naturală în care a fost săpat un mormânt.

Complexe arheologice cercetate

Mormântul 1 (M.1) – era suprapus în cea mai mare parte de martorul stratigrafic II, restul complexului fiind descoperit în sfera nord-vestic. Groapa mormântului a tăiat movila, avea forma dreptunghiulară, colțurile rotunjite, dimensiuni de 1,80 × 0,90 m. Baza acesteia se afla la adâncimea de -0,70–0,75 m față de nivelul actual de călcare. Umplutura gropii era maroniu-roșcată, lutul era curat, friabil și prăfos la uscare (Pl. 4/3). În groapa orientată pe direcția V–E, cu o deviere spre nord, se afla un individ depus dorsal, cu membrele inferioare îndoite și ridicate, cele superioare, ușor îndoite, erau așezate pe bazin. Craniul era căzut pe o parte (dreapta), iar privirea era spre sud. Scheletul era slab conservat, cu multe elemente lipsă (Pl. 3–4; 5/3). Nu au fost observate urme de roșu pe oase sau în groapă. Mormântul aparținea unui individ de sex masculin (Tabel 2). Din umplutura gropii a fost recuperat și un fragment ceramic, roșcat la suprafață, cu un aspect relativ grosier (Pl. 4/2).

Spre nordul săpăturii, în ultima treime a movilei, am identificat traseul unei conducte care traversa terenul de

la est la vest. Conducta a făcut parte dintr-un sistem de irigații, îngropat, în prezent abandonat (Pl. 3/2; 4/1; 5/1–2).

TUMULUL VII (T.VII = T.23) (COD RAN 130856.31)

Tumulul era amplasat în zona de nord, nord-vest a perimetrului cercetat (Pl. 1/4). Așezat pe un teren ușor mai înalt, avea 1,4 m înălțime și 40 m diametrul. Înălțimea reală a tumului nu depășea 0,9 m, restul amplitudinii fiind generat de forma naturală pe care a fost ridicat (Pl. 6/1). Stratigrafia era următoarea: **I.** strat arabil/vegetal, gros de circa 0,20–0,25 m, de culoare brună; apare pe toată întinderea movilei; **II.** mantaua inițială avea culoarea cenușie (la uscare), era realizată din lutit care are o consistență prăfoasă (argilă foarte fină amestecată cu pietricele); avea un diametru de circa 20 m, grosimea maximă de 0,40 m; suprapus direct de stratul arabil și o lentilă negricioasă (spre poalele movilei); **III.** manta roșiatică, dispusă în ultima treime a movilei, spre exterior; grosimea maximă de 0,30 m, se subția spre exterior; descria o movilă cu diametru de circa 30 m; **IV.** strat cenușiu-negricios, care acoperea marginea movilei, suprapunea mantaua roșiatică, se îngroșa spre exterior; **V.** lentilă de culoare negricioasă, acoperea poalele movilei; tipul și consistența pământului sunt aceleași ca în cazul mantalei; prin urmare, această lentilă pare mai curând rezultatul degradării biotice a părții superioare a mantalei; **VI.** strat antic, grosime maximă spre centrul movilei era de circa 0,40 m, dar se subția spre margini; avea culoarea cenușie, consistență humos-argiloasă, cu pietricele în compoziție; **VII.** depozit natural de pietriș (Pl. 10/1–5).

Complexe arheologice cercetate

În tumul au fost descoperite trei gropi care ar corespunde unor morminte preistorice abreviate M.1A, M.1B și M.2 (Pl. 7–8). În M.1A nu au fost descoperite oase umane, ci doar groapa funerară care era tăiată de M.1B. Pietrișul excavat din groapa mormântului primar forma două movile semilunare, care acopereau o suprafață de circa 3 × 1,2 m (cea de la est) și 2,2 × 1,2 m (cea de la vest) (Pl. 8/1–3).

Mormântul 1A (M.1A) – mormânt primar, descoperit în centrul movilei, în apropierea zonei în care s-au intersectat martorii magistrali. Inițial a fost descoperit (la -0,50–0,60 m adâncime) pietrișul excavat din groapa mormântului. Acesta era așezat la est și vest de groapă, avea forma semilunară. Groapa a fost identificată la adâncimea de -0,70 m raportată la punctul zero, iar baza acesteia se afla la maximum -1,55 m. Groapa care avea circa 1,10 × 0,80 m era orientată aproximativ NV–SE, avea formă rectangulară cu colțurile ușor rotunjite, umplutura compactă, culoarea maronie, formată din lut și pietricele mărunte. A fost tăiată de groapa mormântului secundar M.1B. Nu au fost descoperite oase umane și nici alte elemente de inventar.

După dimensiunile gropii, mormântul a fost amenajat pentru un individ subadult (Pl. 7/2–3).

Mormântul 1B (M.1B) – mormânt secundar, descoperit sub martorul I, în sfertul de SE. Groapa avea dimensiuni de $2 \times 0,9$ m, era orientată NNE–SSE. A fost identificată la -0,60 m, iar baza se afla la -1,82–1,85 m. Umplutura era formată dintr-un pământ argilos, culoarea gălbui-roșiatică, împănă cu cenușiu. Pe fundul gropii se afla un individ depus pe partea stângă, brațele aduse spre genunchi, membrele inferioare îndoite, căzute spre stânga (est). Craniul se afla ușor mutat spre nord, bărbia fiind situată în poziția vertebrelor cervicale superioare (Pl. 7/3; 8/4–5). Mormântul nu avea inventar, nu au fost observate urme de ocru sau de țesătură vegetală. Complexul funerar conținea resturile osteologice ale unui adult de sex masculin (Tabel 2).

Mormântul 2 (M.2) – mormânt secundar; descoperit la -0,30 m nord de M.1B, la -0,50 m adâncime. Groapa avea forma dreptunghiulară cu dimensiuni de $1,10 \times 0,80$ m, iar baza se afla la -0,80 m. Avea orientarea vest-est, umplutura gălbui-roșiatică, argiloasă. Individul depus în groapă era un subadult (oase foarte slab conservate) (Tabel 2), orientat vest-est, așezat probabil dorsal, deranjat de traseul unei vizuini de mamifer care a traversat groapa oblic, dar și zona de est; alături de oasele foarte fragile, au fost descoperite urme de ocru, inclusiv o grămadă mică de culoare mov (spre umărul stâng), dar și de culoare roșie pe oase sau pe fundul gropii (Pl. 9/1–2). În zona craniului individului au fost descoperite câte un inel de buclă de argint. La nord (stânga craniului) inelul de buclă avea formă semilunară, fără capete petrecute (Pl. 9/5–6), iar la est (Pl. 9/3) era unul spiralic (cu 1,5 spire, capetele rotunjite) (Pl. 9/4). Dimensiuni: inel 1 (greutate = 2,42 g, diam. maxim = 13 mm, grosime maximă = 5 mm, grosime capete = 1,5 mm), inel 2 (greutate = 0,89 g, diametrul spiră = 8 mm, grosime sârmă = 2 mm).

TUMULUL VIII (T.VIII = T.22) (COD RAN 130856.30)

Tumulul era amplasat spre limita de nord a perimetrului cercetat, la 50 m est de T.22 (Pl. 1/4). Așezat pe un teren mai înalt (grind), avea 0,6 m înălțime și 30 m diametru. Înălțimea reală a acestuia nu depășea 0,4 m, restul înălțimii fiind forma naturală pe care a fost ridicat (Pl. 11). Stratigrafia era următoarea:

I. Strat arabil/vegetal, gros de circa 0,20–0,25 m, culoare brună; apare pe toată întinderea movilei; II. Manta de culoare roșiatică, argiloasă, cu diametru de circa 20 m, grosimea maximă de 0,30 m; suprapusă direct de stratul arabil și o lentilă negricioasă (spre poalele movilei); III. lentilă de culoare negricioasă, acoperea poalele movilei; tipul și consistența pământului sunt aceleași ca în cazul mantalei; prin urmare această lentilă pare mai curând rezultatul degradării biotice a părții superioare a mantalei; VI. depozit natural de pietriș (Pl. 13/2).

Complexe arheologice cercetate:

Mormântul 1 (M.1) – mormânt primar, descoperit înspre centrul movilei actuale, la vest (imediată apropiere) de zona în care s-au intersectat martorii magistrali. Inițial a fost descoperit (la -0,25–0,30 m adâncimea) pietrișul excavat din groapa mormântului. Acesta era așezat la nord și sud de groapă, forma două movile semilunare (nordică = $3,3 \times 1$ m, sudică = $3,6 \times 1,5$ m), din care cea nordică nu era foarte compactă (Pl. 12/1). Grosimea maximă a acestor movile era de circa 0,30 m; înălțimea maximă a acestor movile era de circa 0,30 m. Groapa mormântului a fost identificată la adâncimea de -0,40 m raportată la punctul zero, iar baza acesteia se afla la maximum -1,25 m. Aceasta avea circa $2,20 \times 0,80$ m, era orientată aproximativ V–E, formă rectangulară cu colțurile ușor rotunjite, umplutura relativ compactă, culoarea maronie, cu lut și pietricele mărunte în

DIAGNOSTIC ANTROPOLOGIC: DATE SINTETICE

Nr. tumul	Nr. schelet	Sex	Vârstă (ani)	Patologii	Statură (cm)
T.VI	M.1	M	45,6 ani $\pm$ 9,1	Carii	-
T.VII	M.1B	M	39,4 ani $\pm$ 9,1	Tartu, pierderi dentare antemortem, absențe congenitale, osteoartroză, spondilită anchilozantă, foveole Pacchioni	165,9 cm
T.VII	M.2	IND	5,0–6,0 ani $\pm$ 1,5–2,0	-	-
T.VIII	M.1	M	17,0–20,0	Carii, tartu	168,8 cm

Tabel 2. Sinteză a datelor antropologice pentru indivizii provenind din cei trei tumuli cercetați în anul 2024 în localitatea Păulești¹⁴.

Table 2. Summary of anthropological data for individuals from the three tumuli excavated in 2024 in Păulești.

¹⁴ Vezi raportul antropologic detaliat în volumul de față la paginile 97–105.

compoziție. Defunctul era depus dorsal, cu membrele inferioare îndoite și ridicate, căzute spre sud (dreapta). Membrele superioare erau așezate pe bazin (Pl. 12/1–3; 13/3). Deasupra umărului stâng era depus un bulgăre de ocră roșu (diametrul de cca 7 cm) (Pl. 12/4–5). Pe fundul gropii se afla o lentilă de argilă gălbuie, iar din umplutură am recuperat două mici fragmente ceramice (Pl. 13/4). Nu au fost descoperite alte piese de inventar și nici urmele unei țesături vegetale. Mormântul aparține unui individ aflat la pragul dintre subadult și adult, de sex masculin (Tabel 2).

Movila era traversată în treimea de est (sferturile de SE și NE) de traseul a două șanțuri în care fuseseră introduse conducte care au făcut parte dintr-o instalație de irigații subterană, în prezent abandonată (are legătură cu traseul șanțului din T.VI descris mai sus). Chiar dacă nu au afectat complexe arheologice, lucrările realizate au modificat forma și dimensiunile tumulului. Acesta avea dimensiuni mai mici, zona de est a movilei era una artificială, rezultat al intervențiilor realizate cu ocazia construirii sistemului de irigații (Pl. 11; 13/1). Aceasta a făcut ca mormântul primar să apară amplasat ușor excentric față de forma movilei actuale. Imaginile aeriene arată conturul inițial al mantalei (puțin afectat de instalația de irigații) în care mormântul primar apare amplasat în centrul movilei (Pl. 11/2–3).

CRONOLOGIA ABSOLUTĂ A ÎNMORMÂNTĂRIILOR DE LA PĂULEȘTI

Au fost prelevate probe din cele 4 schelete umane descoperite. Cea din M.1B/T.VII marchează etapa coexistenței tradițiilor funerare pre-Yamnaya cu cele Yamnaya timpurii¹⁵, iar celelalte se încadrează în intervalele cunoscute în zonă pentru înmormântările Yamnaya (Tabel 3)¹⁶. În apropierea celor trei movile excavate în 2024 (la 550 m vest), am cercetat tumulul IV din care provin patru date absolute (Tabel 1; Fig. 2). Trei sunt deja publicate, dintre care una datează un complex secundar Yamnaya (M.1) și două înmormântarea primară pre-Yamnaya (M.3)¹⁷. Între timp, am datat și M.1 din același tumul (Tabel 3), care era un mormânt secundar Yamnaya, distrus de lucrările agricole¹⁸.

RITUAL ȘI INVENTAR: DISCUȚII DESPRE RELEVANȚA UNOR ELEMENTE TRANSREGIONALE ȘI INTERCULTURALE

Dincolo de contribuția acestei cercetări preventive la studierea temei abordate¹⁹, pot fi remarcate câteva elemente semnificative, precum succesiunea de înmormântări pre-Yamnaya, Yamnaya în același tumul,

prezența unei înmormântări de subadult care reprezintă o caracteristică bine relevată de descoperiri recente²⁰. Importante sunt și cele două podoabe de argint descoperite în M.2/T.VII, dintre care una are o formă specifică care permite o serie de considerații. De asemenea, relevantă este înmormântarea din *movila* naturală asimilată cu T.VI, dar și prezența unor fragmente ceramice.

A. Succesiunea înmormântărilor tumulare pre-Yamnaya – Yamnaya din T.VII de la Păulești marchează cele două etape culturale bine relevate de cercetările recente în spațiul vest-pontic²¹. Prima etapă este cea care preceda apariția comunităților Yamnaya la Dunărea de Jos. Orizontul cronologic este situat aproximativ în ultima treime a mileniului al IV-lea și începutul următorului. Este o etapă în care apar morminte tumulare, unde ritualul de înhumare specific este cel al depunerii indivizilor chircit-lateral. Relevante sunt mormintele colective, manipularea post-mortem a oaselor, inventare bogate formate din vase, podoabe de cupru, argint, os, cochilii de scoici locale sau exotice, arme de cupru, piatră, silex etc. Unele morminte sunt prevăzute cu ringuri de piatră, iar altele sunt lipsite de inventar funerar²².

Etapă a doua, care debutează la începutul mileniului al III-lea, este caracterizată de depunerea indivizilor dorsal, cu membrele inferioare îndoite și ridicate, cele superioare întinse pe lângă corp sau așezate pe bazin. Caracteristice sunt orientarea pe axul vest-est a mormântului (craniul, în cele mai multe cazuri, dispus la vest), depunerea de ocră (bulgăre sau împrăștiat pe oase), prezența unor podoabe de argint (inele de buclă cu o spirală și jumătate) sau a unor vase (uneori șnurate). Inventarul mormintelor este unul sărăcăcios prin raportare la prima etapă, dar tumulii sunt de dimensiuni mai mari. Acesta este orizontul înmormântărilor Yamnaya (aprox. 3050/3000–2500 cal BC)²³.

Dintre multele morminte pre-Yamnaya cercetate²⁴, M.1B/T.VII de la Păulești se remarcă prin lipsa inventarului, dar și a unei poziții ritualice specifice, singulară în *arealul Prahova*, dar care va fi regăsită izolat într-un cadru mai larg și în etapa următoare²⁵. Data absolută indică o înmormântare care marchează etapa coexistenței între cele două ritualuri și/sau elemente culturale (locale și alogene)²⁶.

B. Morminte de subadult, primare sau secundare, sunt prezente în întregul areal în care au evoluat comunitățile Yamnaya²⁷. În mormântările atribuite adulților de sex masculin sunt majoritare, fiind urmate de cele de subadult

¹⁵ Frînculeasa 2021; Alexandrov, Włodarczak 2022; 2023.

¹⁶ Frînculeasa et alii 2015a; 2017b; 2023a; Frînculeasa 2021.

¹⁷ Frînculeasa et alii 2023b, tabel 3.

¹⁸ Frînculeasa et alii 2023b, pl. 6/5.

¹⁹ Frînculeasa et alii 2023a, p. 197.

²⁰ Frînculeasa 2019; Morgunova et alii 2022; Frînculeasa et alii 2024; 2025a.

²¹ Frînculeasa et alii 2015a; Frînculeasa 2021; Preda-Bălănică et alii 2020; Alexandrov, Włodarczak 2022; Alexandrov 2023.

²² Frînculeasa 2021; Alexandrov, Włodarczak 2022; Alexandrov 2023.

²³ Frînculeasa et alii 2015a; Frînculeasa 2021.

²⁴ Frînculeasa et alii 2014; 2015a; 2019a; 2023b; Frînculeasa 2020a.

²⁵ Frînculeasa et alii 2017.

²⁶ Frînculeasa 2021.

²⁷ Frînculeasa 2019; Ivanova 2000; 2003; Kovaleeva 1998; Morgunova et alii 2022; Frînculeasa et alii 2024.

Cod laborator	Context arheologic	Probă	Data în ani BP	Ani calibrați, Sigma 1 68.2%	Ani calibrați, Sigma 2 95.4%	Valoare medie	Încadrare culturală
DeA-2274	Păulești T.VI, M.1	Os uman	4192 ± 28	2882–2703	2842–2670	2781	Yamnaya
DeA-2275	Păulești T.VII, M.1B	Os uman	4329 ± 21	3006–2900	3011–2896	2942	Pre-Yamnaya
DeA-2276	Păulești T.VII, M.2	Os uman	4103 ± 22	2842–2581	2857–2574	2690	Yamnaya
DeA-2277	Păulești T.VIII, M.1	Os uman	4094 ± 20	2836–2579	2850–2505	2669	Yamnaya

Table 3. Date C14–AMS pentru indivizii descoperiți în tumuli cercetați în anul 2024 în localitatea Păulești.

Table 3. C14–AMS dates for individuals discovered in tumuli excavated in 2024 in Păulești.

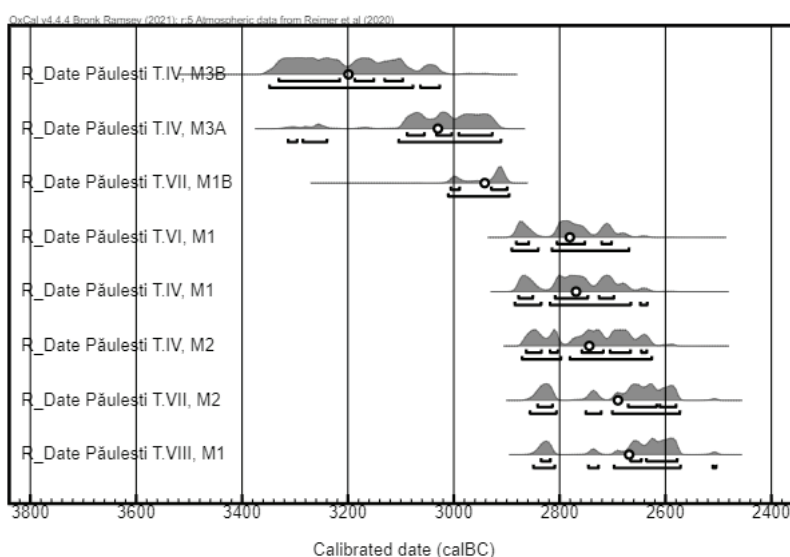

Figura 2. Grafic cu inserierea datelor radiocarbon din movilele T.IV, T.VI, T.VII și T.VIII cercetate în Păulești (8 din 9 indivizi descoperiți).

Figure 2. Chart showing radiocarbon dates from mounds T.IV, T.VI, T.VII, and T.VIII investigated at Păulești (8 out of 9 individuals dated).

care sunt mai numeroase prin raportarea la cele dedicate unor persoane adulte de sex feminin²⁸. În *arealul Prahova*, înmormântările de subadulti au o frecvență remarcabilă, fiind identificate în 20 din cele 38 de movile în care au fost descoperite morminte pre-Yamnaya și Yamnaya²⁹. Din cele 20 de movile în care înmormântarea Yamnaya este cea primară, în 10 morminte erau depuși subadulti (alți doi sunt la limita dintre stadiul de subadult/adult), ceea ce reprezintă un procent mult mai mare raportat la alte zone investigate³⁰. Exemple de înmormântări primare de subadulti sunt cele de la Târgșoru Vechi T.I/M.9, Târgșoru Nou T.I/M.2, Târgșoru

Nou T.II/M.1, Blejoi T.IV/M.3, Blejoi T.VIII/M.2, Nedelea T.II/M.1, Buda T.I/M.1, Târgșoru Vechi T.III/M.3, Târgșoru Vechi T.IV/M.2³¹. Se adaugă cele secundare de la Târgșoru Vechi T.I/M.10, Păulești T.II/M.2, Păulești T.VII/M.2, Blejoi T.IV/M.2, Blejoi T.V/M.1, Blejoi T.VII/M.1, Ploiești – *Triaj* T.II/M.15, M.20, M.21. Inventare au cele descoperite la Ploiești – *Triaj* T.II/M.15, M.20, M.21, Păulești T.II/M.2, Păulești T.VII/M.2, Târgșoru Vechi T.I/M.10, Blejoi T.IV/M.2, Blejoi T.VII/M.1³². În M2/T.II de la Păulești au fost descoperite perle din caolin și cupru (+ocru)³³, iar în M.10 de la Târgșoru Vechi (mormânt dublu) unul din indivizi avea în zona gâtului un colier compus din 7 pandantive din canini

²⁸ Vezi discuții extinse despre această temă cu bibliografia aferentă în Frînculeasa 2019; Frînculeasa et alii 2019b; 2025a.

²⁹ Au fost cercetate și movile în care nu au fost descoperite morminte (Frînculeasa et alii 2023a, tabel 1). Vezi o discuție mai jos.

³⁰ Frînculeasa 2019.

³¹ Cercetări inedite realizate în anul 2025 de către autorii acestui studiu.

³² Frînculeasa et alii 2024.

³³ Frînculeasa et alii 2013, p. 26.

de vulpe și câine³⁴. În *Movila II* de la Ploiești – *Triaj*, în M.15, M.20 apar asociate ceramica șnurată cu inelul de buclă din argint (+ocru la M.15)³⁵. Astfel de podoabe de metal au fost descoperite și în M.1/T.VII de la Blejoi (+ocru)³⁶ și M.2/T.VII de la Păulești (+ocru). Ceramica șnurată și bulgăre de ocru sunt prezente și în M.2/T.IV de la Blejoi³⁷ sau M.21 de la Ploiești – *Triaj* T.II³⁸. Ocru se afla în majoritatea mormintelor de subadulți³⁹.

Pe teritoriul României morminte de subadulți au fost descoperite și la Gurbănești T.II/M.3, M.4, Sultana – C.A.P. *Ilie Pintilie*, Sultana – *Movila Mare*, Ciulnița, Boldești, Baldovinești, Glăvănești Vechi T.I–1949/M.12, M.17, Glăvănești Vechi T.2–1950/M.4, Valea Lupului – *Fabrica Chimică*/M.11, M.12, Giurcani M.4, Verbița – *Movila II*/M.1, Seaca de Câmp – *Movila II*/M.2, Perișor T.IV/M.1, Bolotești T.2/M.5, M.12, Liești – *Arbănașu*/M.2, Chersăcosul M.2, Crucea T.1/M.6, M.8, Lungani M.2, Hamangia M.1/1952, Medgidia, Mireasa, Aliman, etc.⁴⁰. În *Movila Mare* de la Smeeni au fost descoperite patru morminte în care erau depuși subadulți (M.12, M.19/B, M.21, M.29)⁴¹, iar în *Movila II* de la Ploiești – *Triaj* au fost cercetate trei morminte Yamnaya de subadulți (M.15, M.20, M.21)⁴². La Recea (Argeș) înmormântarea primară a aparținut unui subadult, alături de care au fost descoperite și două inele de buclă, dintre care unul era de *tip Leukas*, realizat din aur, și unul spiralic din cupru peste care era aplicată o foiță de argint⁴³. În ceea ce privește *arealul Prahova*, există un lot consistent de date absolute pentru mormintele atribuite subadulților⁴⁴ care indică prezența înmormântărilor primare de subadulți de-a lungul celei mai mari părți a primei jumătăți a mileniului al III-lea, perioadă în care sunt construiți tumulii Yamnaya în acest spațiu⁴⁵.

C. Inelul de buclă are origini mai vechi⁴⁶ și o ocurență care suprapune un spațiu geografic mult mai extins raportat la cel ocupat de tumulii Yamnaya⁴⁷. În ceea ce privește arealul vest-pontic, inelele de buclă se regăsesc până în Câmpia Maghiară⁴⁸, inclusiv la nordul și la sudul Dunării de Jos⁴⁹. Astfel de podoabe apar mai departe spre vest, la Dunărea mijlocie⁵⁰, iar din zona Adriatică semnalăm piesele

descoperite la Shtoj (Albania)⁵¹, dar și pe cele de la Velika Gruda, Mala Gruda, Gruda Boljevića (Munteneșu)⁵². Mai la sud de aceste locații, le amintim pe cele descoperite pe insula Leukas⁵³ și chiar în zona limitrofă Mării Egee⁵⁴.

Inelul de buclă realizat din argint, ceva mai rar din aur sau cupru, reprezintă obiectul care se regăsește cel mai frecvent în inventarul mormintelor Yamnaya⁵⁵. Pe teritoriul României⁵⁶, astfel de podoabe apar atât în morminte pre-Yamnaya, cât și în cele Yamnaya⁵⁷. Menționăm și piesa din mormântul cu cistă din piatră de la Văleni-Dâmbovița⁵⁸, dar și pe cele din mediul cultural Livezile⁵⁹, la care le adăugăm pe cele provenind din morminte plane, datând din prima jumătate a mileniului al III-lea de la Zimnicea⁶⁰, Șoimești⁶¹ sau pe cele din tezaurul de la Celei⁶².

Dintre cele două piese provenind din M.2/T.VII de la Păulești, inelul spiralic (Pl. 9/4) este o podoabă tipică pentru mediul funerar Yamnaya⁶³. Al doilea inel de buclă are formă semilunară, este deschis, fără capete petrecute (Pl. 9/5–6). Realizate din aur și argint⁶⁴, dar și din cupru (cu foiță de argint sau aur)⁶⁵, piesele care au formă semilunară sunt bine-cunoscute în cimitirul plan de la Zimnicea⁶⁶, dar și în morminte tumulare Yamnaya, cercetate în Republica Moldova, România, Bulgaria, Serbia și Ungaria⁶⁷.

Cele două inele de buclă semilunare (unul deschis, celălalt cu capetele petrecute), descoperite în M.3/T.I de la Aricești Rahtivani (Fig. 3/13, 17)⁶⁸, erau singurele cunoscute în zona cercetată intens din sud-vestul județului Prahova⁶⁹. Pe lângă cel de la Păulești (Fig. 3/12), se adaugă trei piese din cupru (cu foiță de argint), descoperite recent cu ajutorul detectorului de metale în satele Vadu Săpat (45°03'39.7"N, 26°21'51.5"E) (Fig. 3/15), Jugureni (45°06'39.9"N, 26°26'53.4"E) (Fig. 3/14) și Coada Malului (45°7'20.27"N, 26°2'55.52"E) (Fig. 3/16), localități aflate în zona deluroasă a județului Prahova⁷⁰.

⁵¹ Govedarica 2016, p. 22.

⁵² Primas 1995; 1996; Baković 2011.

⁵³ Kilian-Dirlmeier 2005.

⁵⁴ Vasileva 2017; 2021a.

⁵⁵ Heyd 2011, p. 540.

⁵⁶ Au fost descoperite peste 90 de piese atribuite perioadei discutate în acest articol (Frînculeasa et alii 2024; 2025a).

⁵⁷ Frînculeasa et alii 2015a; 2019a; 2019b; Frînculeasa, Frînculeasa 2022.

⁵⁸ Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000.

⁵⁹ Ciugudean 1996; Frînculeasa et alii 2025a.

⁶⁰ Alexandrescu 1974.

⁶¹ Frînculeasa et alii 2020b. Piese de la Năeni (jud. Buzău) și Smeeni (jud. Buzău) aparțin perioadei mijlocii a epocii bronzului (Frînculeasa 2023).

⁶² Nica 1982, fig. 6.

⁶³ Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000; Popescu 2010; Motzoi-Chicideanu 2011; Frînculeasa, Frînculeasa 2022.

⁶⁴ Dani 2021, fig. 9.

⁶⁵ Frînculeasa et alii 2025a. Vezi mai jos.

⁶⁶ Alexandrescu 1974.

⁶⁷ Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000; Subotin 2008; Popescu 2010; Vasileva 2017; 2021a; Alexandrov 2020; Dani 2021; Frînculeasa, Frînculeasa 2022; Frînculeasa et alii 2025a.

⁶⁸ Frînculeasa et alii 2013; 2015a.

⁶⁹ Frînculeasa, Frînculeasa 2022.

⁷⁰ În cele trei localități au fost descoperite cu ajutorul detectorului de metale și câte un inel de buclă spiralat (Frînculeasa, Frînculeasa 2022,

³⁴ Frînculeasa 2019.

³⁵ Comșa 1989.

³⁶ Frînculeasa et alii 2024, fig. 3/e (piesă de aur).

³⁷ Frînculeasa et alii 2019b.

³⁸ Comșa 1989.

³⁹ Frînculeasa 2019.

⁴⁰ Frînculeasa 2019; Frînculeasa et alii 2019b; 2024; 2025a.

⁴¹ Frînculeasa et alii 2017.

⁴² Comșa 1989.

⁴³ Frînculeasa et alii 2025a.

⁴⁴ Frînculeasa et alii 2024.

⁴⁵ Frînculeasa 2021; Frînculeasa et alii 2024, fig. 4.

⁴⁶ Frînculeasa, Frînculeasa 2022.

⁴⁷ Frînculeasa, Frînculeasa 2022.

⁴⁸ Subotin 2008; Włodarczyk 2021, p. 238; Dani 2021.

⁴⁹ Alexandrov 2019; 2020; Vasileva 2017; 2021a; 2021b; 2023; Valchev, Blazheska 2019; Frînculeasa, Frînculeasa 2022.

⁵⁰ Ruttkay 2002.

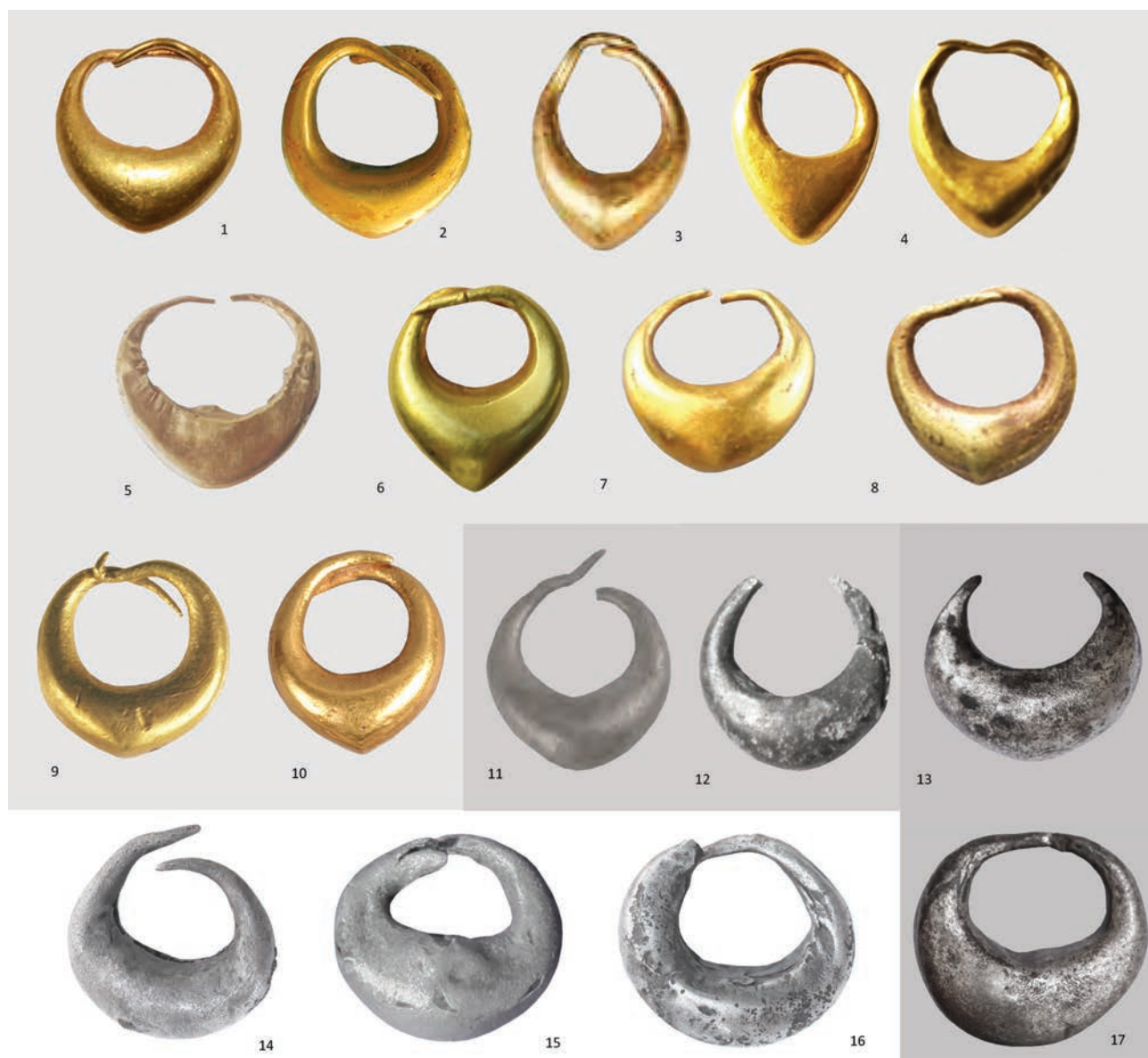

Figura 3. Inele de buclă de tip Leukas de la Dunărea de Jos: Recea (1), Jurilovca (2), Craiova (3), Ampoița (4), Podele – Dealul Mare (5), Oryahovo (6), Venets (7), Silihlyar (8), Tarnovo (9), Yunatsite (10), Petrich (11) (1–10 aur, 11 argint) (după Tolstikov, Hänsel 2013; Georgieva et alii 2108; Boyadzhiev, Boyadzhiev 2018; Alexandrov 2019; 2020a; Rișcuța, Marc 2022; Vasileva 2023; Frînculeasa et alii 2025a); Inelul de buclă de la Păulești (12) și de tip Zimnicea de la Ariceștii Rahtivani T.I/M.3 (13, 17) (după Frînculeasa, Frînculeasa 2022), Jugureni (14), Vadu Săpat (15), Coada Malului (16).

Figure 3. Leukas-type hair rings from the Lower Danube: Recea (1), Jurilovca (2), Craiova (3), Ampoița (4), Podele – Dealul Mare (5), Oryahovo (6), Venets (7), Silihlyar (8), Tarnovo (9), Yunatsite (10), Petrich (11) (1–10 gold, 11 silver) (after Tolstikov, Hänsel 2013; Georgieva et alii 2018; Boyadzhiev, Boyadzhiev 2018; Alexandrov 2019; 2020a; Rișcuța, Marc 2022; Vasileva 2023; Frînculeasa et alii 2025a); hair ring from Păulești (12) and Zimnicea-type from Ariceștii Rahtivani T.I/M.3 (13, 17) (after Frînculeasa, Frînculeasa 2022), Jugureni (14), Vadu Săpat (15), Coada Malului (16).

Asemănate cu cele de tip *Leukas* și/sau cu cele de tip *Mala Gruda*, pentru astfel de inele a fost propus tipul *Zimnicea* (formă semilunară, corp îngroșat, cu secțiunea circulară sau în forma literei D, cu extremitățile subțiate, petrecute sau nu)⁷¹. Astfel, piesele de tip *Leukas* și *Mala Gruda* au devenit variante ale *grupeii Zimnicea*⁷².

Cele câteva date absolute provenind din movilele de la Velika Gruda (mormânt primar) și Gruda Boljevića (complex secundar)⁷³, la care se adaugă Ariceștii Rahtivani T.I/M.3 (4165 ± 23 BP = 2878–2638 cal BCE)⁷⁴, Mogila M.14 (4232 ± 26 BP = 2906–2702 cal BCE și 4253 ± 27 BP = 2916–2707 cal BCE)⁷⁵ și acum Păulești T.VII/M.2

tabel 2, pl. 8/1, 3; Frînculeasa et alii 2023b, p. 24); ultimul, încă inedit, provine de pe raza satului Coada Malului.

⁷¹ Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000, p. 28; Popescu 2010, p. 167.

⁷² Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000, p. 31.

⁷³ Primas 1996, p. 39 și următoarele; Baković 2011; Guștin, Preložnik 2015.

⁷⁴ Frînculeasa et alii 2015a, tabel 2.

⁷⁵ Alexandrov et alii 2024, tabel 1.

(4103 ± 22 BP = 2857–2574 cal BCE), nu sunt suficiente pentru a rezolva această aparentă problemă privind vechimea și/sau originea caracteristicilor acestui tip de podoabă⁷⁶.

În ceea ce privește *tipul Leukas* (Fig. 3), pe teritoriul României erau cunoscute descoperirile de la Ampoița (Alba) (două piese de aur, mormânt tumular)⁷⁷, Podele – Dealu Mare (Hunedoara) (o piesă de cupru cu foiță de aur, mormânt tumular)⁷⁸, la care se adaugă un alt inel de buclă din aur identificat în colecția muzeului din Berlin cu proveniența „Craiova” (Dolj)⁷⁹ și unul, tot din aur, de la Jurilovca – cetatea Argamum (Tulcea), fără să existe alte detalii legate de contextul din care provine podoaba⁸⁰. Recent a fost descoperită și o piesă de aur într-un mormânt tumular, de subadult, la Recea (Argeș)⁸¹. Mai cunoaștem două inele de buclă de aur provenind dintr-un tezaur de la Berghin (Alba)⁸² și o alta, de cupru, cu foiță de aur de la Pietroasele (Buzău)⁸³, obiecte descoperite cu ajutorul detectorului de metale⁸⁴.

De la sud de Dunăre provin mai multe inele de buclă de *tip Leukas*, de aur, precum cele din tumulii de la Silihlyar⁸⁵, Tarnovo⁸⁶, Venets⁸⁷, din situl pluristratificat de la Yunatsite⁸⁸ sau descoperirea întâmplătoare de la Oryahovo⁸⁹. Într-un tezaur recuperat din zona orașului Petrich⁹⁰ se afla un inel de buclă de același tip, dar care era de argint⁹¹. Inele de buclă de *tip Leukas* de aur au fost descoperite și în tumul cercetat la Velika Gruda (cinci piese)⁹², precum și în R4, R15b de la Steno (insula Leukas/Lefkada) (șase piese, morminte circulare)⁹³. Cel de la Petrich (Fig. 3/11) reprezenta singura piesă de *tip Leukas* de argint⁹⁴. Și piesa semilunară fără capete petrecute, descoperită în M.3/T.I de la Ariceștii Rahtivani, se apropie de același tip (Fig. 3/13). Podoaba de la Păulești, prin forma sa semilunară, deschisă, partea inferioară ușor unghiulară (picătură), cu profil în forma literei *D*, pare a fi o variantă hibrid între *tipurile Leukas* și *Zimnicea*.

Inelele de buclă de aur de *tip Leukas*, care provin din contexte funerare Yamnaya (Venets, Tarnovo, Silihlyar, Recea), pot fi deocamdată încadrate mai larg în prima jumătate a mileniului al III-lea⁹⁵. Grupul Livezile (Ampoița, Podele – Dealu Mare) se situează cronologic în intervalul 2900/2800–2600/2500 cal BCE⁹⁶. Corelând descoperirile din zonele litoralului Adriaticii și Mării Ionice cu cele din grupul Livezile, putem considera că inelele de *tip Leukas* apar în contexte funerare care datează din prima treime a mileniului al III-lea. Piesa de la Păulești pare a fi o variantă ușor mai târzie, ceea ce ar putea indica persistența acestui tip până spre mijlocul mileniului și, mai departe, evoluția/transformarea spre formele specifice etapei mijlocii a epocii bronzului (Smeeni, Năeni, Cârломănești etc.)⁹⁷.

D. Despre movile naturale și morminte – T.VI de la Păulești nu este o movilă construită în preistorie, ci reprezintă o formă naturală a terenului folosită ca loc de înmormântare, situație care nu mai este una singulară în *arealul Prahova*. Un prim exemplu este înmormântarea Yamnaya (M.1) din T.I/Păulești care a fost realizată într-o margine de grind care se reliefa precum o movilă. Apoi a fost adăugat pământ, activitate care a dus la înălțarea/modificarea movilei, ceea ce reprezintă un comportament asemănător celui specific unei înmormântări secundare într-un tumul deja utilizat⁹⁸. Un alt exemplu ne-a fost oferit de sondarea (25 × 12,5 m), realizat în 2022, a unui mic grind aflat în apropierea celor patru tumuli cercetați în acel an pe raza localității Blejoi. În zona centrală a movilei, la -0,25 m adâncime, a fost descoperit un mormânt distrus parțial de arături (Fig. 4/1–3)⁹⁹. Ritul și ritualul de înmormântare (înhumare, defunct depus dorsal, membrele inferioare îndoite și căzute lateral, orientarea, adult de sex masculin, vârsta de 20–22 ani¹⁰⁰), datarea C14–AMS=4180 ± 32 BP (2888–2633 cal BCE, probabilitate 95,4%), indică un complex funerar care poate fi atribuit comunităților Yamnaya. În zona/apropierea mormântului au fost descoperite fragmente ceramice provenind de la două vase și un os de mamifer (Fig. 4/4–5). Menționăm că am cercetat și movile în care nu au fost descoperite morminte, deși unele dintre acestea erau marcate pe hărțile vechi (Nedelea, Târgșoru Vechi, Blejoi, Buda etc.)¹⁰¹.

Aceste ultime exemple ne arată că nu toate movilele de pământ sunt construcții funerare. În același timp, nu avem siguranța că o parte dintre movilele naturale, cu forme mai mult sau mai puțin regulate, nu au fost utilizate drept locuri pentru înmormântări specifice perioadei discutate. Implicațiile directe ale unor astfel

⁷⁶ Frînculeasa et alii 2025a.

⁷⁷ Ciugudean 1996, p. 33, 127–128, fig. 31/8–9

⁷⁸ Schuster et alii 2019, p. 277; Bleoancă 2019; Rîșcuța, Marc 2022, p. 77.

⁷⁹ Tolstikov, Hânsel 2013, p. 452, cat. nr. 140.1; Kilian-Dirlmeier 2005, p. 166.

⁸⁰ Vasiliu 2007, p. 122, fig. 4/2.

⁸¹ Frînculeasa et alii 2025a.

⁸² Informații primite de la domnul F. Gogâltan, căruia îi mulțumim.

⁸³ Frînculeasa et alii 2025a.

⁸⁴ Frînculeasa et alii 2025a.

⁸⁵ Balabanov, Pantov 2019, Fig. 3; Vasileva 2023, p. 256, fig. 2g.

⁸⁶ Alexandrov 2019, p. 77, 79; 2020a, fig. 18/2.

⁸⁷ Georgieva et alii 2018, p. 239, cat no. 40.

⁸⁸ Vasileva 2017, fig. 3/1–2; Alexandrov 2019, pl. X/1; Boyadzhiev, Boyadzhiev 2018, p. 312, fig. 5.

⁸⁹ Alexandrov 2017, fig. 3/6; 2020, fig. 18/1.

⁹⁰ Alexandrov 2017, fig. 2/5.

⁹¹ Alexandrov, Hristov 2018, p. 333, 468, cat. no. 105.

⁹² Primas 1995, fig. 5; 1996, Abb. 6/4, A1–A6.

⁹³ Kilian-Dirlmeier 2005, p. 14, 26, Taf. 6/8; 19/4.

⁹⁴ Mai sunt menționate trei locații în Ungaria (Dani 2021, fig. 9), dar cel puțin două din piese sunt mai curând de *tip Zimnicea* (Kalicz 1968, pl. I/8–10), iar a treia, descoperită la Kétegyháza, este conservată parțial (Ecsedy 1979, pl. 16/3).

⁹⁵ Frînculeasa 2021.

⁹⁶ Ciugudean 2021; Ciugudean et alii 2022; 2023.

⁹⁷ Frînculeasa 2023.

⁹⁸ Frînculeasa et alii 2013; 2015a.

⁹⁹ Având în vedere standardul funerar Yamnaya și adâncimea mică la care a fost identificat mormântul, putem intui că „movila” preistorică avea înălțimea mai mare.

¹⁰⁰ Diagnosticul antropologic a fost realizat de către dr. Angela Simalcsik, căreia îi mulțumim.

¹⁰¹ Frînculeasa et alii 2022.

Figura 4. Sondajul (1), mormântul (2–3) și ceramica (4–5) din movila naturală de la Blejoi.

Figure 4. Test trench (1), grave (2–3), and pottery (4–5) from the natural mound at Blejoi.

Figura 5. Ceramică descoperită în T.VII de la Păulești.

Figure 5. Pottery discovered in mound T.VII at Păulești.

de situații și descoperiri privesc atât dinamica tumulilor/înmormântărilor, cât și abordarea cercetării și a contractelor de descărcare de sarcină arheologică în cazul movilelor cartate/necartate și incluse/neincluse în RAN/PUG-urile localităților drept tumuli. Nu avem încă toate instrumentele

necesare pentru a distinge și selecta (investigațiile geofizice nu sunt întotdeauna relevante), într-o etapă care să preceadă cercetările arheologice intruzive, tumulii de mici dimensiuni de forme naturale asemănătoare unor movile care puteau reprezenta cadrul fizic și ritualic pentru

înmormântări specifice epocii bronzului, dar și a unor perioade mai recente¹⁰².

E. În cele trei movile au fost descoperite și câteva fragmente ceramice, dispuse atât în manta, cât și în umplutura gropilor mormintelor. Din M.1/T.VI provin 4 fragmente din același vas (Pl. 4/2), iar din M.1/T.VIII alte două cioburi grosiere (Pl. 13/4). În mantaua movilei T.VII au fost descoperite mai multe fragmente ceramice (Fig. 5), din care unul prezintă un decor imprimat (adâncituri liniare dispuse paralel pe verticală) (Fig. 5/1), care își găsește analogii în mediul cultural Cernavodă II, inclusiv în nivelul de locuire care a precedat ridicarea T.I de la Târgșoru Nou¹⁰³ și T.III de la Târgșoru Vechi¹⁰⁴.

CONCLUZII

1. În movilele cercetate în anul 2024, în localitatea Păulești, au fost descoperite morminte datând cele două etape culturale pre-Yamnaya și Yamnaya care se manifestă în succesiune, cu un mic episod în care acestea coexistă, tumulul fiind elementul comun care le așază împreună în interiorul unei perioade complexe. Tumulul reprezintă un reper al influenței spațiului nord-pontic asupra mediului cultural local, însă contextul în care se desfășoară această interacțiune este unul dinamic, sensul fiind bidirecțional. Semnificativă este prezența inelului de *tip Zimnicea* în morminte Yamnaya, dar și plane, precum și în zona deluroasă a Munteniei care reprezintă un mediu natural excentric pentru existența comunităților Yamnaya. Se adaugă și cele de *tip Leukas*, care apar în contexte (funerare) culturale diversificate (din Apuseni până la Marea Ionică, de pe litoralul vestic al Mării Negre până pe cel al Adriaticii)¹⁰⁵. Importante sunt și inelele de buclă spiralate provenind din așezarea de la Celei sau cele din zona deluroasă (descoperiri izolate, mormântul de la Șoimești).

2. Prezența consistentă a mormintelor de subadult în tumuli reprezintă un element din care transpare complexitatea societății Yamnaya și a procesului de migrație în care au fost implicate aceste populații. Standardul funerar este identic cu cel al adulților (vezi și complexitatea mormântului primar din tumulul de la Târgșoru Vechi aparținând unui subadult de sex feminin¹⁰⁶). Dacă austeritatea inventarului funerar contrastează cu efortul social pe care îl implica construirea acestor monumente, existența în inventarele mormintelor de copii a unor podoabe realizate din materiale prețioase (dar și alte tipuri de obiecte) subliniază importanța acestora în structura societății Yamnaya. Procentul mare de morminte dedicate subadultilor în *arealul Prahova*

reprezintă un rezultat relevant (și relevant) al demersului sistematic al cercetării unei zone distincte.

3. Utilizarea unor movile naturale drept cadru funerar ar putea indica un fapt deliberat, în care nu pot fi excluse neprevăzutul, graba, lipsa unei pregătiri prealabile, dar și obiceiul folosirii pentru înmormântare a unei movile deja ridicate. Este o asimilare conștientă a folosirii unor movile deja utilizate pentru a avea acces la un ambient funerar adecvat unei înmormântări, înrudirea nefiind unul dintre elementele decisive în alegerea făcută. Corelăm asta și cu procentul considerat ca fiind unul redus al înrudirii indivizilor înmormântați în tumulii Yamnaya¹⁰⁷.

4. Cercetarea unui număr semnificativ de tumuli într-o zonă care se conturează atât geografic/natural, cât și cultural începe să devină un demers cu rezultate semnificative. Prin coerența cercetării am putut să ne apropiem de un fenomen al cărui impact asupra societății europene (vechi și/sau actuale) pare unul exagerat în cercetarea occidentală, dar care are relevanța sa diferită, în funcție de spații geografice și culturale. În același timp, este dificil să fii consecvent când aceste complexe sunt lipsite de inventar, iar cercetarea este costisitoare.

5. Zona Dunării de Jos joacă un rol important într-o perioadă în care lumea eurasiatică interacționează cu cea central și vest-europeană la un nivel necunoscut anterior. Nordul Munteniei, chiar dacă apare ca un mic punct inclus temporar pe traseul prelungit spre vest al fâșiei stepei eurasiatice, este în mijlocul dezbaterii/cercetării și își aduce o contribuție majoră.

BIBLIOGRAFIE

- Alexandrescu 1974 – A. D. Alexandrescu, *La nécropole du Bronze ancien de Zimnicea (départ. de Teleorman)*, Dacia NS 18, 1974, p. 79–94.
- Alexandrov 2017 – St. Alexandrov, *Украшения от благороден метал от Ранната бронзова епоха във Фонда на Националния археологически институт с музей – София / Early Bronze Age precious metals jewelry from the National Archaeological Institute with Museum – Sofia collection*, KRATISTOS. Volume in honour of Professor Peter Delev, Sofia 2017, p. 215–227.
- Alexandrov 2019 – St. Alexandrov, *Early Bronze Age Barrow Graves in North-West Bulgaria*, în: V. Filipović, Al. Bulatović, Al. Kapuran (eds.), *Papers in Honour of Rastko Vasić 80th Birthday/Зборник радова у част 80 г. живота Растка Васића*, Belgrad, 2019, p. 75–94.
- Alexandrov 2020 – St. Alexandrov, *Gold and Silver Ornaments in Early and Middle Bronze Age Bulgaria*, în: J. Maran, R. Băjenaru, S.-C. Ailincăi, A.-D. Popescu, S. Hansen (eds.), *Objects, Ideas and travelers. Contacts between the Balkans, the Aegean and Western Anatolia during the Bronze and Early Iron Age. Volume to the memory of Alexandru Vulpe: Proceedings of the Conference in Tulcea (10–13 November 2017)*, UPA 350, Bonn, 2020, p. 251–263.
- Alexandrov 2023 – St. Alexandrov, *More about a particular group of Early Bronze Age barrow graves in hocker position from North-East Bulgaria*, în: B. Preda-Bălănică, M. Aholá (eds.), *Steppe Transmissions*, Archaeolingua 45, Budapest, 2023, p. 135–162.

¹⁰² Frînculeasa et alii 2022.

¹⁰³ Frînculeasa 2020b.

¹⁰⁴ Inedit, cercetări arheologice derulate în anul 2025.

¹⁰⁵ Frînculeasa et alii 2025a.

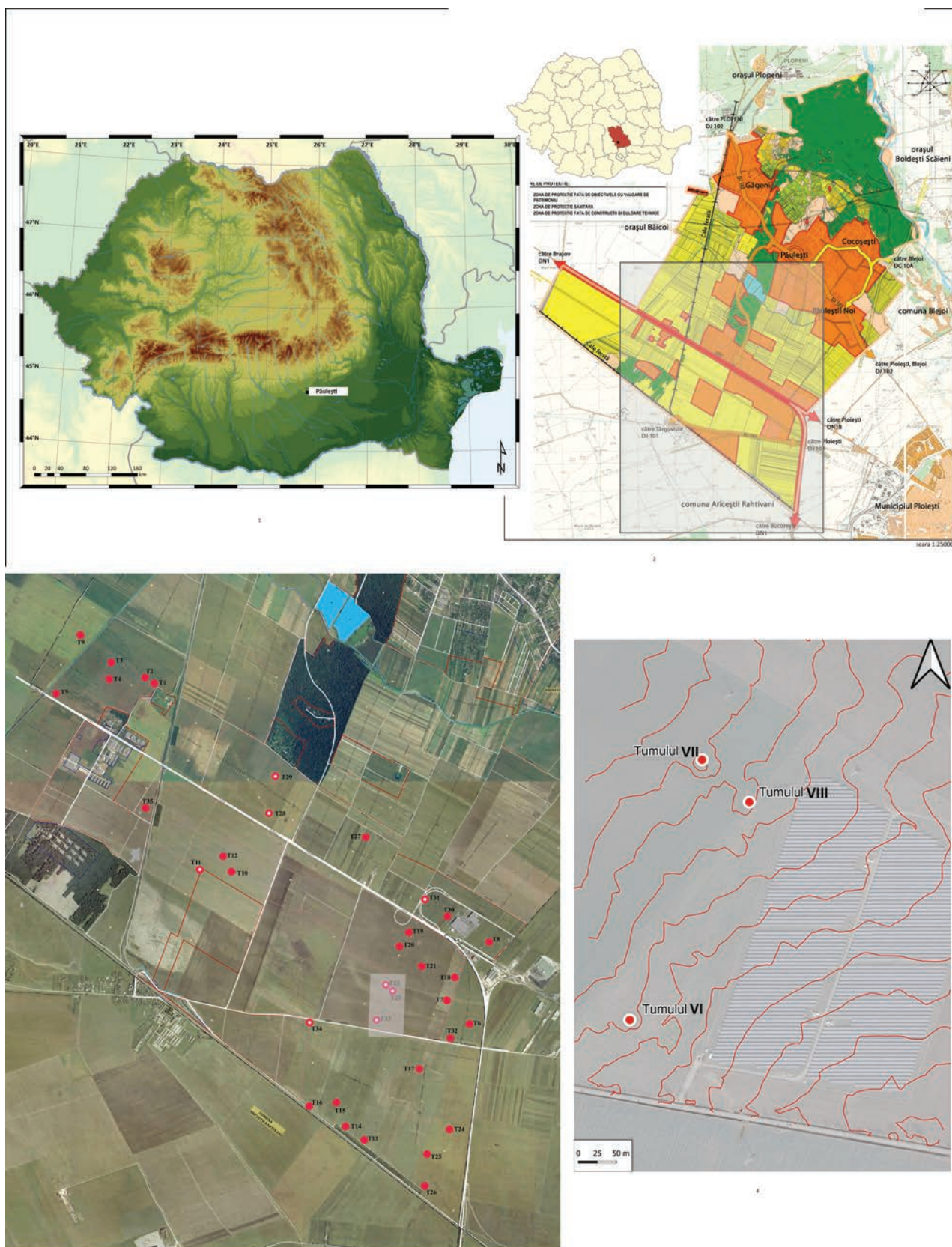
¹⁰⁶ Frînculeasa 2019; Lazaridis et alii 2025.

¹⁰⁷ Lazaridis et alii 2025.

- Alexandrov, Hristov 2018 – St. Alexandrov, M. Hristov, *Early Bronze Age Hoards from Petrich Region, Southwest Bulgaria*, în: St. Alexandrov, Y. Dimitrova, H. Popov, B. Horejs, K. Chukalev (eds.), *Gold&Bronze. Metals, Technologies and Interregional Contacts in the Eastern Balkans during the Bronze Age*, Sofia 2018, p. 335–340.
- Alexandrov, Włodarczak 2022 – St. Alexandrov, P. Włodarczak, *Chronological sequence of the Early Bronze Age graves in the Pamukli Bair Barrow at Malomirovo and the Pit-Grave Culture expansion in the Middle Tundzha Valley*, *Studia Praehistorica* 16, 2022, p. 153–186.
- Alexandrov, Włodarczak 2023 – St. Alexandrov, P. Włodarczak, *Early bronze Age Pamukli Bair barrow near Malomirovo and the problem of east-oriented barrow graves in Upper Thrace*, *SprawArch* 75(1), 2023, p. 213–245.
- Alexandrov et alii 2024 – St. Alexandrov, T. Valchev, B. Preda-Bălănică, I. Iliev, E. Sandoval, M. Trautmann, V. Heyd, *A Bronze Age burial mound excavated near Mogila village, Tundzha Municipality, Yambol Region*, în: St. Alexandrov, P. Włodarczak, *From the Steppes to the Balkans Yamna Culture in Upper Thrace*, *Archaeolingua* 46, Budapest 2024, p. 65–75.
- Baković 2011 – M. Baković, *The Princely Tumulus Gruda Boljevića Podgorica, Montenegro*, în: E. Borgna, S. M. Celka (eds.), *Ancestral Landscapes. Burial Mounds in the Copper and Bronze the Early Bronze Ages Central and Eastern Europe-Balkans-Adriatic-Aegean, 4th–2nd millennium B.C.*, Travaux de la Maison de l'Orient et de la Méditerranée 58, Lyon, 2011, p. 275–381.
- Balabanov, Pantov 2019 – P. Balabanov, D. Pantev, *Nadgrobnia mogila Silihyar 4*, *Arheologicheski otkritia i razkopki prez 2018 g.*, 2019, p. 106–109.
- Bleoancă 2019 – M. V. Bleoacă, *Morminte tumulare la sfârșitul eneoliticului și începutul epocii bronzului în zona de sud a munților metaliferi și depresiunea Brad. Rezumat teză de doctorat*, Academia Română – SCOSAAR, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, http://www.instarhparvan.ro/pagini%20secundare/anunturi/scoala_doctorala/2019/mihaela_bleoanca/anunt_bleoanca.htm (accesat în data de 06.01.2025).
- Boyadzhiev, Boyadzhiev 2018 – Y. Boyadzhiev, K. Boyadzhiev, *Tell Yunatsite*, în: St. Alexandrov, Y. Dimitrova, H. Popov, B. Horejs, K. Chukalev (eds.), *Gold&Bronze. Metals, Technologies and Interregional Contacts in the Eastern Balkans during the Bronze Age*, Sofia 2018, p. 309–312.
- Ciugudean 1996 – H. Ciugudean, *Epoca timpurie a bronzului în centrul și sud-vestul Transilvaniei*, *BiblThrac* 13, București, 1996.
- Ciugudean 2021 – H. Ciugudean, *Epoca bronzului în Transilvania. O privire de ansamblu*, *Apulum* 58, 2021, p. 35–97.
- Ciugudean et alii 2022 – H. I. Ciugudean, C. P. Quinn, C. Uhnér, *Considerații privind evoluția culturii Coțofeni în lumina noilor date radiocarbon*, *Apulum* 59, 2022, p. 23–53.
- Ciugudean et alii 2023 – H. I. Ciugudean, C. P. Quinn, C. Uhnér, J. Beck, *From West to East and East to West: Yamnaya migration and interaction with Copper Age/Early Bronze Age Carpathian communities in Transylvania*, în: B. Preda-Bălănică, M. Ahola (eds.), *Steppe Transmissions*, *Archaeolingua* 45, Budapest, 2023, p. 205–245.
- Comșa 1989 – E. Comșa, *Mormintele cu ocră din movila II–1943 de la Ploiești–Triaj*, *Th-D* 10, 1989, p. 181–188.
- Dani 2021 – J. Dani, *Milleker's pride and joy*, în: P. Jarosz, J. Koledin and P. Włodarczak (eds.), *Danubian route of the Yamnaya culture the barrows of Vojvodina*, *Archaeolingua* 43, Budapest, 2021, p. 195–206.
- Ecsedy 1979 – J. Ecsedy, *The People of the Pit Grave Kurgan in Eastern Hungary*, Budapest, 1979.
- Frînculeasa 2007 – A. Frînculeasa, *Contribuții privind mormintele Jamnaya în Muntenia. Cercetări arheologice la Ariceștii-Rahativani*, *Tyragetia SN* 1 (16), 1, 2007, p. 181–193.
- Frînculeasa 2019 – A. Frînculeasa, *The Children of the Steppe: descendance as a key to Yamnaya success*, *SP* 16, 2019, p. 129–168.
- Frînculeasa 2020a – A. Frînculeasa, *Earthen burial mounds and the Coțofeni culture south of the Carpathians. Archaeological research in Ariceștii-Rahativani-Movila pe Răzoare*, *Ziridava* 34, 2020, p. 35–90.
- Frînculeasa 2020b – A. Frînculeasa, *Cultura Cernavodă II la Dunărea Inferioară. Relevanța cronologiei și a înmormântărilor tumulare*, *SP* 17, 2020, p. 135–193.
- Frînculeasa 2021 – A. Frînculeasa, *Burial mounds in the Lower Danube region – from the international to the local and the other way round*, în: V. Heyd, G. Kulcsár and B. Preda-Bălănică (eds.), *Yamnaya Interactions. Proceedings of the International Workshop held in Helsinki, 25–26th April 2019*, 2021, p. 173–205.
- Frînculeasa 2023 – A. Frînculeasa, *Movila Mare of Smeeni, representative research of Romanian archaeology history (new information on the Middle Bronze Age)*, în: V. Diaconu, A. Gafincu (eds.), *Bronze Age in Eastern Europe. Interdisciplinary researches*, Brăila–Piatra Neamț, 2023, p. 87–106.
- Frînculeasa, Frînculeasa 2022 – A. Frînculeasa, M. Frînculeasa, *Podoabe în contexte funerare – despre inele de buclă din argint descoperite în morminte tumulare preistorice cercetate în nordul Munteniei*, în: O. Cîrstina, E.-C. Nițu (eds.), *O viață dedicată paleoliticului. Studii în onorarea Marin Cărciumaru*, Târgoviște, 2022, p. 247–272.
- Frînculeasa et alii 2012 – A. Frînculeasa, B. Preda, O. Negrea, A. Soficaru, V. Dumitrașcu, M. Frînculeasa, *Complexe funerare de la începutul mileniului al II-lea descoperite recent în județul Prahova*, *MCA* 8, 2012, p. 139–163.
- Frînculeasa et alii 2013 – A. Frînculeasa, B. Preda, O. Negrea, A.-D. Soficaru, *Bronze Age tumular graves recently investigated in Northern Wallachia*, *Dacia NS* 57, 2013, p. 23–63.
- Frînculeasa et alii 2014 – A. Frînculeasa, B. Preda, T. Nica, A.-D. Soficaru, *Un nou tumul preistoric cercetat la Ariceștii-Rahativani (jud. Prahova)*, *SP* 11, 2014, p. 189–227.
- Frînculeasa et alii 2015a – A. Frînculeasa, B. Preda, V. Heyd, *Pit-Graves, Yamnaya and Kurgans along the Lower Danube: Disentangling 4th and 3rd Millennium BC Burial Customs, Equipment and Chronology*, *PZ* 90, 2015, p. 45–113.
- Frînculeasa et alii 2015b – A. Frînculeasa, A.-D. Soficaru, A. Măgureanu, B. Preda, B. Ciupercă, D. Garvăn, A. Anton, C. Constantinescu, *Un complex funerar preistoric descoperit la Târgșoru Vechi (jud. Prahova)*, *BMJT* 7, 2015, p. 133–156.
- Frînculeasa et alii 2017a – A. Frînculeasa, M. N. Frînculeasa, I. Dumitru, C. Buterez, *The dynamics of prehistoric burial mounds of Ploiești metropolitan area (Romania) as reflected by cartographic documents of the 18th–20th centuries*, *Area* 49, 2017, p. 533–544, DOI:10.1111/area.12354.
- Frînculeasa et alii 2017b – A. Frînculeasa, A. Simalcsik, B. Preda, D. Garvăn, *Smeeni–Movila Mare: monografia unui sit regăsit*, Târgoviște, 2017.
- Frînculeasa et alii 2018 – A. Frînculeasa, B. Preda, A. Simalcsik, O. Negrea, *Peisaje și contexte actuale: un tumul de pământ cercetat în localitatea Coadă Izvorului (jud. Prahova)*, *MCA* 14, 2018, p. 77–99.
- Frînculeasa et alii 2019a – A. Frînculeasa Alin, B. Preda-Bălănică, D. Garvăn, O. Negrea, A.-D. Soficaru, *Towards a better understanding of the end of the fourth millennium bc in Northern Muntenia: the case of the burial mound in Ploiești – Gara de Vest*, *Ziridava* 33, 2019, p. 53–88.
- Frînculeasa et alii 2019b – A. Frînculeasa, B. Preda-Bălănică, A. Simalcsik, O. Negrea, B. Constantinescu, D. Cristea-Stan, *Morminte lamnaia într-un tumul redescoperit și salvat în localitatea Blejoi (jud. Prahova)*, *BMJT* 11, 2019, p. 35–78.
- Frînculeasa et alii 2020a – A. Frînculeasa, R. Munteanu, D. Garvăn, C. Dinu, O. Negrea, B. Preda-Bălănică, L. Grigoraș, A. Simalcsik, L. Băjenaru, D. Cristea-Stan, Fl. Constantin, M. Petruneac, M. Focșăneanu, B. T. Sava, A. Dima, G. Sava, M. Ilie, *Turanici la Dunărea Inferioară – complexe cercetate recent în nordul Munteniei*, *MCA* 16, 2020, p. 199–228.
- Frînculeasa et alii 2020b – A. Frînculeasa, D. Garvăn, M. Mărgărit, A. Bălășescu, I. Lazăr, M. N. Frînculeasa, D.-A. Soficaru, M. Molnár, M. Georgescu, *Between worlds and elites at the beginning of Early Bronze Age at the Lower Danube: an pluridisciplinary approach to personal ornaments*, *Archaeol Anthropol Sci* 12, 213, 2020, <http://doi.org/10.1007/s12520-020-01177-0>.
- Frînculeasa et alii 2021 – A. Frînculeasa, O. Negrea, C. Dîscă, A. Simalcsik, *Tumulul II de la Strejnicu (jud. Prahova) – o prezentare arheologică și bio-antropologică*, *RAASI* 3, 2021, p. 67–104.
- Frînculeasa et alii 2022 – A. Frînculeasa, O. Negrea, C. G. Robe, A. Anton, *Movile distruse – cercetarea tumulului V de la Păulești (jud. Prahova)*, *BMJT* 14, 2022, p. 77–105.

- Frînculeasa et alii 2023a – A. Frînculeasa, O. Negrea, C. Dumitrescu, A. Simalcsik, A. Ilie, *Primul tumul săpat la Stoenеști, comuna Aricești Rahtivani (jud. Prahova)*, BMJT 15, 2023, p. 187–209.
- Frînculeasa et alii 2023b – A. Frînculeasa, B. Preda-Bălănică, O. Negrea, D. Garvăn, A.-D. Soficar, A. Simalcsik, D. Cristea-Stan, G. Sava, C. Manăilescu, *Securi plate cu margini ridicate în morminte tumulare preistorice cercetate în nordul Munteniei (date arheologice și investigații științifice)*, Ziridava 37, 2023, p. 7–70.
- Frînculeasa et alii 2024 – A. Frînculeasa, O. Negrea, E. Ghinea, G. Vasile, *Cum să recuperezi informații relevante din cercetarea unor tumuli Yamnaya distruși*, Mousaios 27, 2024, p. 37–59.
- Frînculeasa et alii 2025a – A. Frînculeasa, D. Măndescu, I.-A. Pițigoi, A. Heroiu, L. Isăilă, *Tumulul 1 de la Recea (județul Argeș). Cercetări arheologice preventive pe traseul Drumului expres Craiova – Pitești*, Târgoviște, 2025.
- Frînculeasa et alii 2025b – A. Frînculeasa, D. Garvăn, G. Trohani, E. Rența, M. Mihon, C. Manăilescu, O. Gaza, D. Pacesilă, A. Petre, E. Gáll, *Absolute dating of the Early/Pre-state Medieval date burial features in Muntenia (the 7th–14th century AD)*, ActaArchHung, 2025 (sub tipar).
- Georgieva et alii 2018 – R. Georgieva, K. Nikov, R. Hristova, *Early Bronze Age Tumular Graves near Venets, Karnobat Region*, în: St. Alexandrov, Y. Dimitrova, H. Popov, B. Horejs, K. Chukalev (eds.), *Gold&Bronze. Metals, Technologies and Interregional Contacts in the Eastern Balkans during the Bronze Age*, Sofia 2018, p. 328–329.
- Govedarica 2016 – B. Govedarica, *The stratigraphy of Tumulus 6 in Shtoj and the appearance of the violin idols in burial complexes of the south Adriatic region*, Godišnjak/Jahrbuch 45, 2016, p. 5–34, DOI: 10.5644/Godisnjak. CBI.ANUBiH-45.70.
- Guștin, Preložnik 2015 – M. Guștin, A. Preložnik, *Gruda Boljevića kneževska humka kasnog bakarnog doba*, în: L. Saveljić-Bulatović, M. Guștin, Z. Hincak (eds.), *Podgorica praistorijske humke i srednjovjekovne nekropole Gruda Boljevića*, Podgorica, 2015, p. 15–47.
- Heyd 2011 – V. Heyd, *Yamnaya Groups and Tumuli West of the Black Sea*, în: E. Borgna, S. Müller Celka (Hrsg.), *Ancestral Landscapes. Burial Mounds in the Copper and Bronze. The Early Bronze Ages Central and Eastern Europe-Balkans-Adriatic-Aegean, 4th–2nd Millennium B.C.*, Travaux de la Maison de l'Orient et de la Méditerranée 58, Lyon, 2011, p. 536–555.
- Ivanova 2000 – S. Ivanova, *О социальном устройстве Ямного общества Северо-Западного Причерноморья*, StratumPlus 2, 2000, p. 388–402.
- Ivanova 2003 – S. Ivanova, *The Social Differentiation in the Pit-Grave Culture Society: A Reconstruction Based on Burial Data*, în: L. Nikolova, *Early Symbolic Systems for Communication in Southeast Europe, Volume 1*, BARIntSer 1139, 2003, p. 157–167.
- Kalicz 1968 – N. Kalicz, *Die Frühbronzezeit in Nordostungarn*, ArchHung 45, Budapest, 1968.
- Kilian-Dirlmeier 2005 – I. Kilian-Dirlmeier, *Die bronzezeitlichen Gräber bei Nidri auf Leukas: Ausgrabungen von W. Dörpfeld 1903–1913*, Mainz, 2005.
- Kovaleeva 1998 – I. F. Kovaleeva, *Мир детства племен Ямной культуры*, Проблеми археології Подніпров'я, Дніпропетровськ, 1998, p. 37–47.
- Lazaridis et alii 2025 – I. Lazaridis, N. Patterson, D. Anthony, L. Vyazov, R. Fournier, H. Ringbauer, I. Olalde, A. A. Khokhlov, E. P. Kitov, N. I. Shishlina, S. C. Ailincăi, D. S. Agapov, S. A. Agapov, E. Batiava, B. Bauyrzhan, Z. Bereczki, A. Buzhilova, P. Changmai, A. A. Chizhevsky, I. Ciobanu, M. Constantinescu, M. Csányi, J. Dani, P. K. Dashkovskiy, S. Évinger, A. Faifert, P. N. Flegontov, A. Frînculeasa, M. N. Frînculeasa, T. Hajdu, T. Higham, P. Jarosz, P. Jelínek, V. I. Khartanovich, E. N. Kirginekov, V. Kiss, A. Kitova, A. V. Kiyashko, J. Koledin, A. Korolev, P. Kosintsev, G. Kulcsár, P. Kuznetsov, R. Magomedov, M. A. Malikovich, E. Melis, V. Moiseyev, E. Molnár, J. Monge, O. Negrea, N. A. Nikolaeva, M. Novak, M. Ochir-Goryaeva, G. Pálfi, S. Popovici, M. P. Rykun, T. M. Savenkova, V. P. Semibratov, N. N. Seregin, A. Šefčáková, M. R. Serikovna, I. Shingiray, V. N. Shirokov, A. Simalcsik, K. Sirak, K. N. Solodovnikov, J. Tárnoki, A. A. Tishkin, V. Trifonov, S. Vasilyev, A. Akbari, E. S. Brielle, K. Callan, F. Candilio, O. Cheronet, E. Curtis, O. Flegontova, L. Iliev, A. Kearns, D. Keating, A. Marie Lawson, M. Mah, A. Micco, M. Miche, J. Oppenheimer, L. Qiu, J. N. Workman, F. Zalzal, A. Szécsényi-Nagy, P. F. Palamara, S. Mallick, N. Rohland, R. Pinhasi, D. Reich, *The Genetic Origin of the Indo-Europeans*, Nature 638, 2025, p. 132–142.
- Morgunova et alii 2022 – N. L. Morgunova, A. A. Faizullin, O. Y. Chechotkina, M. B. Mednikova, *Bioarchaeology of Childhood in the Yamnaya Culture, Based on Kurgan 1 at Boldyrevo-4*, the Southern Urals, Archaeology, Ethnology & Anthropology of Eurasia 50(2), 2022, p. 49–59.
- Motzoi-Chicideanu 2011 – I. Motzoi-Chicideanu, *Obiceiuri funerare în epoca bronzului la Dunărea mijlocie și inferioară*, vol. I, II, București, 2011.
- Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000 – I. Motzoi-Chicideanu, G. Olteanu, *A Slab Cist Grave discovered at Văleni-Dâmbovița*, SCIV 51(1–2), 2000, p. 3–70.
- Nestor 1943 – I. Nestor, *Raport asupra cercetărilor și săpăturilor arheologice de la Ploiești–Triaș și de la Sărata Monteoru–Buzău*, ACMI 1942 (1943), p. 160–161.
- Nestor 1944a – I. Nestor, *Raport asupra cercetărilor și săpăturilor de salvare făcute la Ploiești–Triaș și Brazi, între 21 octombrie și 7 noiembrie 1942*, Rapoartele Muzeului Național de Antichități, p. 29–31.
- Nestor 1944b – I. Nestor, *Raport asupra săpăturilor și cercetărilor arheologice din campania anului 1943*, Raport asupra activității științifice a Muzeului Național de Antichități în anii 1942 și 1943, p. 55–57.
- Nica 1982 – M. Nica, *Locuirea preistorică de la Sucidava–Celei din perioada de trecere de la neolitic la epoca bronzului*, Oltenia 4, 1982, p. 5–37.
- Paveleț 2007 – E. Paveleț, *Cercetări arheologice preventive întreprinse în tumulul situat pe raza comunei Blejoi, jud. Prahova*, Mousaios 12, 2007, p. 107–122.
- Popescu 2010 – A.-D. Popescu, *Silver artefacts of the third and second millennia BC at the Lower and Middle Danube*, în: R. Băjenaru, G. Bodi, C. Opreanu, V. V. Zirra (eds.), *Recent Studies on Past and Present I. Human Heritage and Community: Archaeology in the Carpathians and Lower Danube Area from Prehistory to the Early Medieval Age*, Transylvanian Review 19, Supplement 5(1), 2010, p. 163–182.
- Preda-Bălănică 2025 – B. Preda-Bălănică, *Bronze Age Kurgans in Southern Romania*, Archaeolingua, Budapest, 2025.
- Preda-Bălănică et alii 2020 – B. Preda-Bălănică, A. Frînculeasa, V. Heyd, *The Yamnaya Impact North of the Lower Danube: A Tale of Newcomers and Locals*, BSPF 117(1), p. 85–101.
- Primas 1995 – M. Primas, *Gold and silver during 3rd Millenium Cal. B.C.*, în: G. Morteani, J. P. Northover (eds.), *Prehistoric Gold in Europe. Mines, Metallurgy and Manufacture*, NATO Advanced Science Institute Series 280, Dordrecht, 1995, p. 77–93.
- Primas 1996 – M. Primas, *Velika Gruda I. Hügelgräber des frühen 3. Jahrtausends v. Chr. im Adriagebiet. Velika Gruda, Mala Gruda und ihr Kontext*, UPA 32, Bonn, 1996.
- Rișcuța, Marc 2022 – C. N. Rișcuța, A. Marc, *Inel de buclă/Hair-ring*, în: N. C. Rișcuța, *Piese reprezentative din colecția de arheologie a Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva/Representative Items from the Archaeology Collection of the Museum of Dacian and Roman Civilization*, Deva, 2022, p. 77, cat. nr. 50.
- Ruttkay 2002 – E. Ruttkay, *Das Endneolithische Hügelgrab von Neusiedl Am See, Burgenland*, Régiségei 36, Budapest, 2002, p. 145–172.
- Schuster et alii 2019 – C. Schuster, N. C. Rișcuța, A. T. Marc, R. Pavel, M. Bleoancă, F. Ciuvalu, A. Comșa, *Dealul Mare, comuna Vălișoara, județul Hunedoara*, CCA, Campania 2018, 13–15 septembrie 2019, Sibiu, București, 2019, p. 276–278.
- Subbotin 2008 – L. V. Subbotin, *Metallicskije izdelija iamnyh plemjon Severo-Zapadnogo Pricernomorja/Metal artifacts of the Pit-grave culture tribes from Northwest Pontic area*, în: V. Slavchev (ed.), *Studia in Memoriam Ivani Ivanov. The Varna Eneolithic Necropolis and Problems of Prehistory in Southeast Europe*, Acta Musei Varnaensis 6, 2008, p. 227–240.

- Tolstikov, Hänsel 2013 – V. P. Tolstikov, A. Hänsel, Rumänien. *Fundort unbekannt. Acht Lockenringe / Румыния. Место находки неизвестно. Восемь подвесок*, în *Bronzezeit Europa ohne grenzen 4.–1. Jahrtausend v. Chr. Ausstellungskatalog/ Бронзовый век Европа без границ Четвертое — первое тысячелетия до н. э. Каталог выставки*, 2013, p. 452, cat. nr. 140.1.
- Valchev, Blazheska 2019 – T. Valchev, Z. Blazheska, *Silver and gold pendants from Early Bronze Age from Lower and Middle course of Tundzha river, Bulgaria*, *Anodos, Studies of the Ancient World* 14/2014, 2019, p. 235–243.
- Vasileva 2017 – Z. Vasileva, *The Early Bronze Age rings of type Leukas-new considerations regarding their origin, distribution and function*, *ArchBulg* 20(1), 2017, p. 1–13.
- Vasileva 2021a – Z. Vasileva, *Worn to Impress. Development and Significance of the Metal Spiral Hair Ornaments in Early Bronze Age – Upper Thrace*, în: K. Leshtakov, M. Andonova (eds.), *Galabovo in Southeast Europe and Beyond. Cultural Interactions during the 3rd–2nd Millennium BC., Proceedings of the International Conference 24–27 October 2018 in the Town of Galabovo*, Sofia, 2021, p. 218–237.
- Vasileva 2021b – Z. Vasileva, *Early Bronze age ornament from tell Dyadovo*, în: D. Gergova (ed.), *Studies in memory of Rumen Katincharov*, Sofia, 2021, p. 115–119.
- Vasileva 2023 – Z. Vasileva, *The journey of the spiral hair ornaments during the third millennium BC. How did it become so popular?* *Pontica* 56, 2023, p. 251–267.
- Vasiliu 2007 – I. Vasiliu, *Noi informații privind epoca bronzului în nordul Dobrogei*, *Peuce* SN 5, 2007, p. 113–138.
- Włodarczak 2021 – P. Włodarczak, *Eneolithic and Early Bronze Age barrows in Vojvodina*, în: P. Jarosz, J. Koledin and P. Włodarczak (eds.), *Danubian route of the Yamnaya culture. The barrows of Vojvodina*, Budapest, 2021, p. 215–255.

Planșa 1. Localizarea comunei Păulești în România și județul Prahova (1–2); tumulii cartajați pe raza comunei Păulești (3) (cercuri=tumulii I–VIII cercetați) cu arealul în care sunt poziționate cele trei movile cercetate în anul 2024 (3–4).

Plate 1. Location of Păulești in Romania and Prahova County (1–2); mapped tumuli within the commune of Păulești (3) (circles = excavated tumuli I–VIII); area showing the position of the three mounds investigated in 2024 (3–4).

1

2

3

4

Planșa 2. Imagini aeriene din timpul cercetării celor trei movile (ansamblu) (1, 4); tumulii VII și VIII (2); tumul VI (3).

Plate 2. Aerial photographs taken during the investigation of the three mounds (overview) (1, 4); tumuli VII and VIII (2); tumulus VI (3).

1

2

3

4

Planșa 3. Păulești T.VI: fotografii și imagini aeriene cu evoluția cercetării arheologice.

Plate 3. Păulești T.VI: photographs and aerial views documenting the progression of archaeological research.

1

2

3

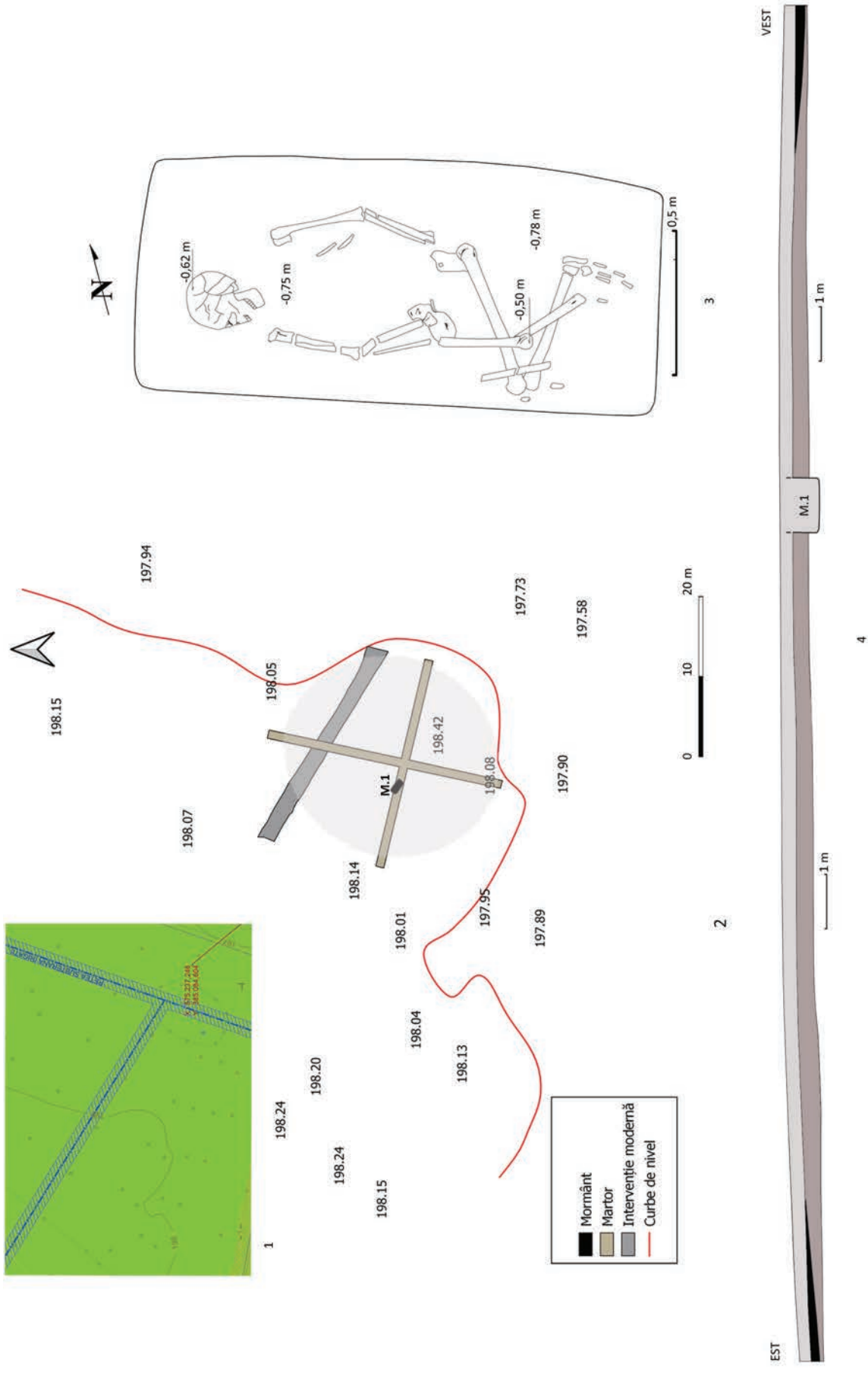
4

5

Planșa 4. Păulești T.VI: imagine aeriană cu săpătura și poziționarea mormântului (1); ceramică descoperită în umplutura mormântului (2); groapa mormântului înainte (3) și după excavare (5); fotografie cu mormântul 1 (4).

Plate 4. Păulești T.VI: aerial view of the excavation and grave location (1); pottery discovered in the grave fill (2); the grave pit before (3) and after excavation (5); photograph of grave 1 (4).

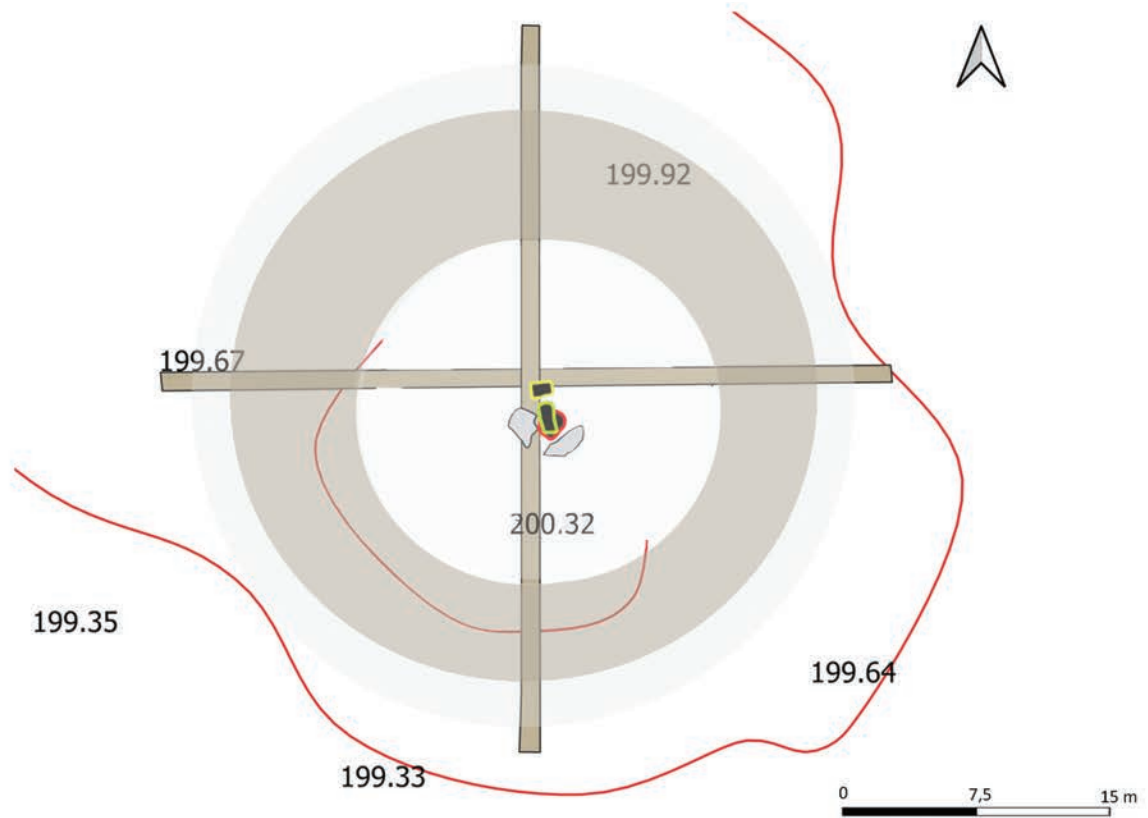
Planșa 5. Ridicarea topografică (1–2) cu poziționarea mormântului pe planul general al săpăturii arheologice și a movilei naturale (2); desen cu planul mormântului (3); profil magistral, martor stratigrafic II (4).

Plate 5. Topographic survey (1–2) showing the location of the grave within the general excavation plan and the natural mound (2); grave plan (3); main stratigraphic profile, control section II (4).

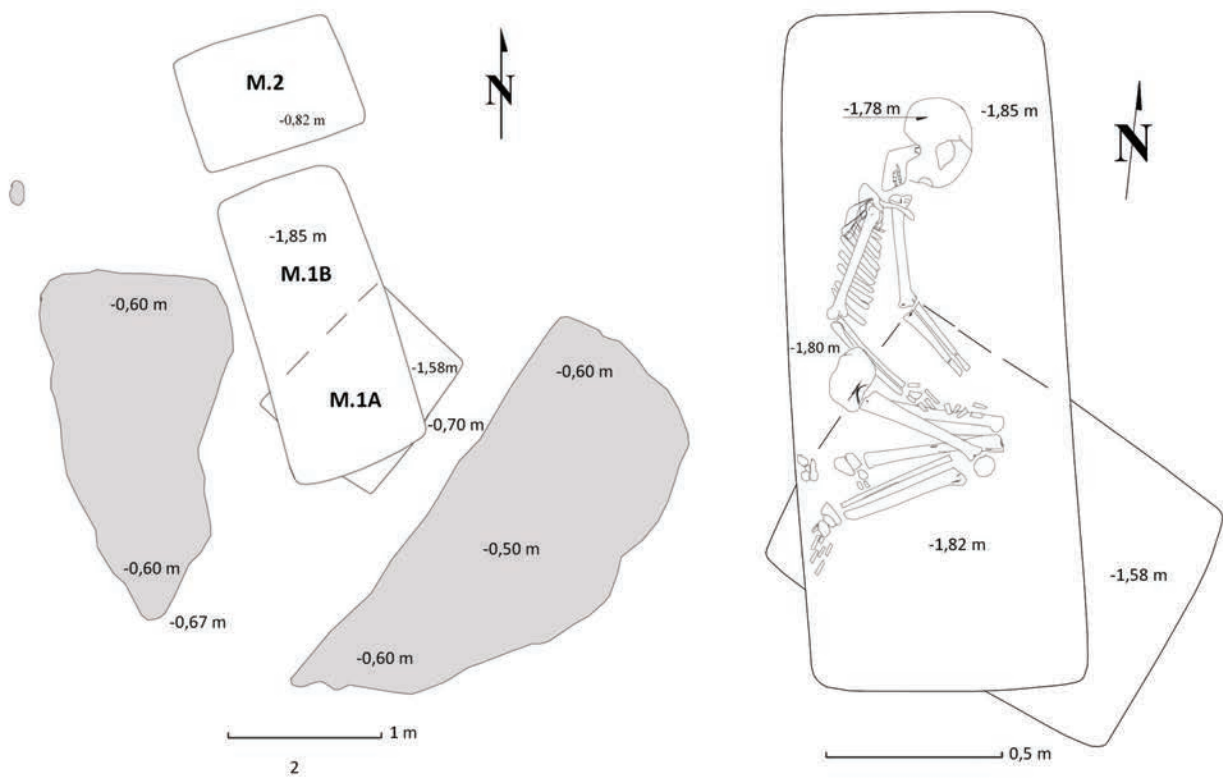

Planșa 6. Păulești T.VII: movila înainte de săpături, văzută dinspre SE (1); fotografie (2) și imagini aeriene din timpul cercetărilor (3–5).

Plate 6. Păulești T.VII: the mound before excavation, viewed from the southeast (1); photograph (2) and aerial views taken during the investigation (3–5).

1

3

Planșa 7. Păulești T.VII: planul general (1) și detaliu cu dispunerea mormintelor (2); planul M.1A și M.1B (3).

Plate 7. Păulești T.VII: general plan (1) and detailed view of grave layout (2); plans of graves M.1A and M.1B (3).

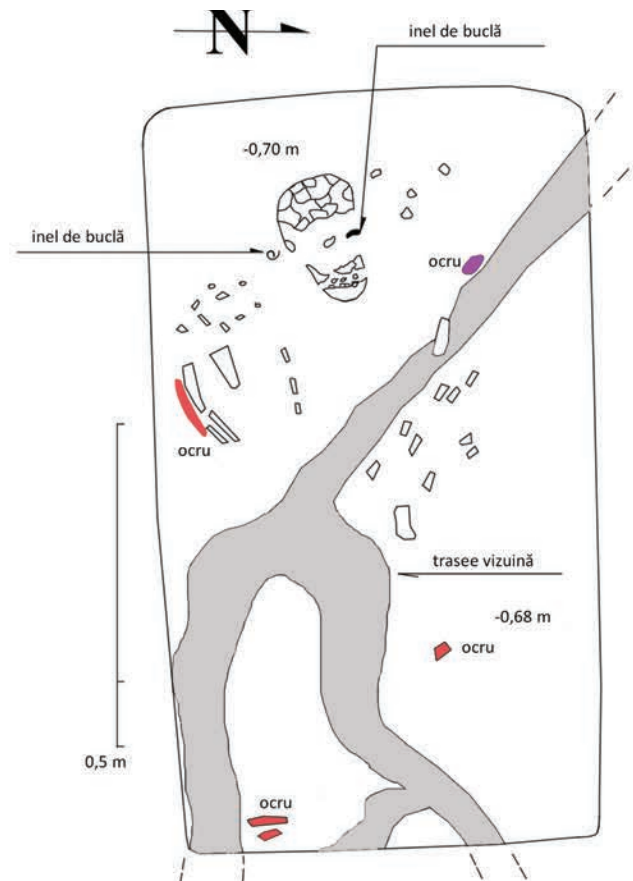

Planșa 8. Păulești T.VII: imaginea aeriană cu mantaua (1) și pietrișul excavat din groapa mormântului primar (1–2) și poziționarea complexelor M.1A, M.1B și M.2 (3); imagini cu mormântul M.1B (4–5).

Plate 8. Păulești T.VII: aerial view of the tumulus mantle (1); gravel removed during the original excavation of the primary grave pit (1–2); layout of features M.1A, M.1B, and M.2 (3); photographs of grave M.1B (4–5).

1

2

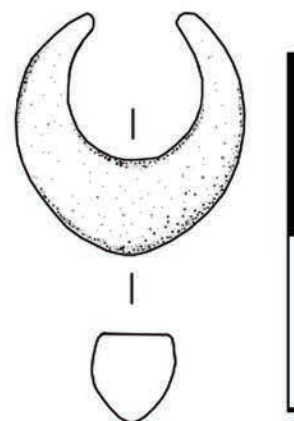
3

4

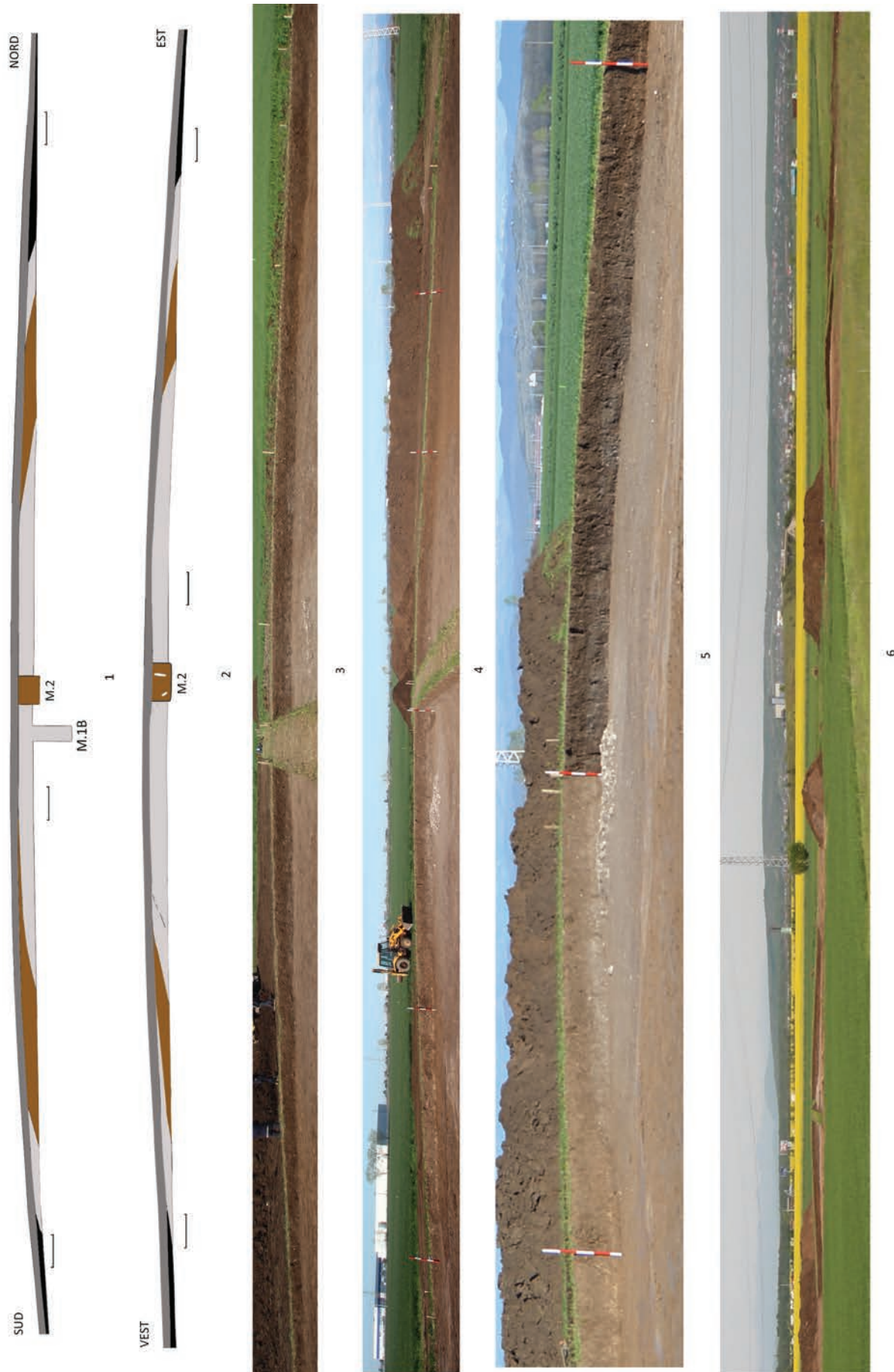
5

6

Planșa 9. Păulești T.VII: imagine (1) și planul mormântului 2 (M.2) (2); inel de buclă in situ descoperit în mormânt (3); inele de buclă (4–6).

Plate 9. Păulești T.VII: photograph (1) and plan of grave M.2 (2); in situ hair ring discovered in the grave (3); hair rings (4–6).

Planșa 10. Păulești T.VII: desene și imagini cu profilele magistrale (1–5); ansamblu cu tumulii VII și VIII în timpul cercetării, imagine dinspre sud (6).

Plate 10. Păulești T.VII: profile drawings and photographs of the main stratigraphic sections (1–5); overview of tumuli VII and VIII during excavation, view from the south (6).

1

2

3

Planșa 11. Păulești T. VIII: imagini aeriene din timpul cercetărilor (1–3) și poziționarea M.1 (pietrișul excavat din groapă) (2–3); traseul conductelor care au tăiat/afectat movila (1–3).

Plate 11. Păulești T.VIII: aerial photographs taken during the excavation (1–3); location of grave M.1 (gravel removed during its original construction) (2–3); pipeline trenches that disrupted the mound (1–3).

1

2

3

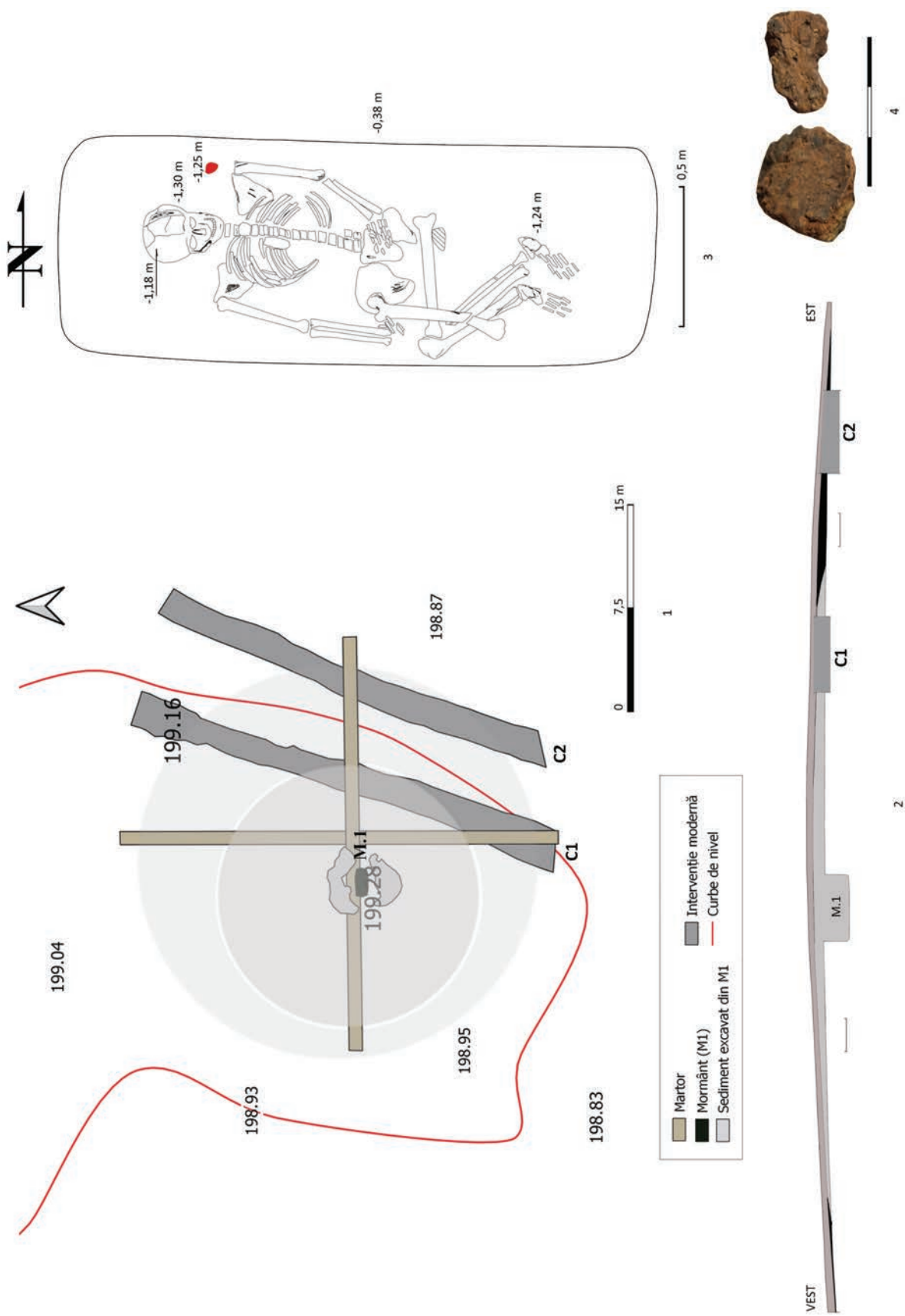
4

5

Planșa 12. Păulești T.VIII: mormântul (M.1) și movilele din pietriș (1); detaliu cu mormântul (2–5); bulgăre de ocru descoperit în mormânt (4–4).

Plate 12. Păulești T.VIII: grave M.1 and associated gravel mounds (1); detailed photographs of the grave (2–5); ochre lump found in the grave (4–4).

Planşa 13. Ridicarea topografică cu poziţionarea mormântului pe planul general al săpăturii arheologice (1); profil magistral, marmor stratigrafic II (3); ceramică descoperită în mormânt (4).

Plate 13. Topographic survey showing the location of the grave in the general excavation plan (1); main stratigraphic profile, control section II (3); pottery discovered in the grave (4).

ABREVIERI / ABRÉVIATIONS / ABBREVIATIONS

AAC – Acta Archaeologica Carpatica, Kraków
ACMI – Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice, București
ACMIT – Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice, Secțiunea pentru Transilvania, Cluj
ActaArchHung – Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest
ActaMM – Acta Moldaviae Meridionalis, Vaslui
ActaMN – Acta Musei Napocensis, Cluj
ActaMP – Acta Musei Porolissensis, Zalău
ActaMT – Acta Musei Tutovens, Bârlad
AIGR – Anuarul Institutului Geologic al României, București
AJPA – American Journal of Physical Anthropology
Alt-Thüringen – Alt-Thüringen : Jahresschrift des Museums für Ur- und Frühgeschichte Thüringens
Aluta – Aluta. Revista Muzeului Național Secuiesc Sfântu Gheorghe
Anatolia Antiqua – Anatolia Antiqua. Revue internationale d'archéologie anatolienne. Institut Français d'Etudes anatoliennes d'Istanbul
Anatolica – Anatolica. The Netherlands Institute for the Near East in Leiden
AnB – Analele Banatului, Muzeul Banatului, Timișoara
AncNearEastSt – Ancient Near Eastern Studies, Leuven, Belgia
Angustia – Angustia. Arheologie, Etnografie, Sfântu Gheorghe
Anmed – Anmed. Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri, Antalya, Turcia
Antiquity – Antiquity. A Quarterly Review of Archaeology, University of York
AnUCraiova – Analele Universității din Craiova, Craiova (seria Istorie)
AO – Arhivele Olteniei
Apulum – Acta Musei Apulensis. Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia
Archaeol Anthropol Sci – Archaeological and Anthropological Sciences
ArchBulg – Archaeologia Bulgarica, Sofia
ArchÉrt – Archaeológiai Értesítő, Budapest
ArchHung – Archaeologia Hungarica, Acta Archaeologica Musei Nationalis Hungarici, Budapest
Area – Area. Royal Geographical Society, London
Argesis – Argesis. Muzeul Județean Argeș. Pitești
ArhDIUkrajn – Arheologija i Danija Istorija Ukraini, Institut Arheologij NAN Ukrainj, Kijv
ArheologijaKiiv – Arheologija. Nacional'na akademija nauk Ukraini. Institut arheologii, Kiev
ArheologijaSSSR – Arheologija SSSR. Svod Archeologičeskih Istočnikov, Moscova
ArhMold – Arheologia Moldovei, Iași
ArhPrevMoldova – Arheologia Preventivă în Republica Moldova
BA – Biblioteca de Arheologie, București
BARIntSer – British Archaeological Reports. International Series, Oxford
BCH – Bulletin de Correspondance Hellénique, Athènes-Paris
BCMI – Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice
BerRGK – Bericht der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt am Main
BibIstroPontica-A – Biblioteca Istro-Pontica. Seria Arheologie, Tulcea
BibIMemAnt – Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, Piatra-Neamț
BibIThrac – Bibliotheca Thracologica, București
BMC – *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly)
BMI – Buletinul Monumentelor Istorice
BMJT – Buletinul Muzeului Județean Teleorman, Alexandria
BOR – Biserica Ortodoxă Română
BSA – British School at Athens, Athens
BSNR – Buletinul Societății Numismatice Române, București
BSPF – Bulletin de la Société Préhistorique Française, Paris
BSSC – Buletinul Societății de Științe din Cluj
CA – Cercetări Arheologice. Muzeul Național de Istorie a României, București
Carpica – Carpica. Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău, Bacău

- CCA – Cronica Cercetărilor Arheologice din România, București
- CCDJ – Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos, Călărași
- Cerclst – Cercetări Istorice, Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași
- Cumidava – Cumidava. Culegere de studii și cercetări. Muzeul de Istorie Brașov
- Current Anthropology – Current Anthropology. University of California, Merced
- Dacia – Dacia (Nouvelle Série). Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Académie Roumaine. Institut d'archéologie « V. Pârvan », Bucarest
- Danubius – Danubius, Revista Muzeului de Istorie Galați
- DHA – Dialogues d'histoire ancienne, Institut des Sciences et Techniques de l'Antiquité
- DissArch – Dissertationes Archaeologicae. Eötvös Loránd University, Budapest
- Documenta Praehistorica – Documenta Praehistorica, University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Archaeology, Ljubljana
- EphemNap – Ephemeris Napocensis. Academia Română, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca
- FolArchPoznan – Folia Praehistorica Posnaniensia, Instytut Archeologii, Poznań
- Germania – Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt
- Hill¹ – P.V. Hill, *The dating and the arrangement of the undated coins of Rome, A.D. 98–148*, Londra, 1970
- Hill² – P.V. Hill, *The coinage of Septimius Severus and his family of the mint of Rome, A.D. 193–217*, Londra, 1964
- HOMO – HOMO. Journal of Comparative Human Biology, Stuttgart
- Howgego – C. J. Howgego, *Greek Imperial Countermarks. Studies in the provincial coinage of the Roman empire*, Londra, 1985
- Human Evolution – Human Evolution, International Institute for Humankind Studies and University of Florence
- IJO – International Journal of Osteoarchaeology
- Istros – Istros, Muzeul Brăilei, Brăila
- JAMÉ – A nyíregyházi Józsa András Múzeum Évkönyve
- JAnat – Journal of Anatomy
- JAS – Journal of Archaeological Science
- JDAI – Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts, Deutsches Archäologisches Institut, Berlin
- JFS – Journal of Forensic Sciences
- JHE – Journal of Human Evolution
- JRA – Journal of Roman Archaeology
- JRGZM – Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz, Mainz
- JRS – The Journal of Roman Studies
- Klio – Klio. Beiträge zur Alten Geschichte, Berlin
- KST – T. C. Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, I. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara, Mayıs 1979 [Republic of Turkey, General Directorate of Ancient Monuments and Museums, first Turkish annual meeting for the results of excavations, Ankara, May 1979] (1979–2020).
- LRBC, I – *Late Roman Bronze Coinage A.D. 394–498*, Londra, 1965; I, *The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324–346* (P.V. Hill, J.P.C. Kent)
- LRCW – Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean. Archaeology and Archaeometry
- MAIASP – Materialy po Arheologii i Istorii Antičnogo i Srednevekovogo Pričernomor'ja (Материалы по Археологии и Истории Античного и Средневекового Причерноморья), Nižnevarovsk.
- Marisia – Marisia. Studii și materiale. Arheologie – Istorie – Etnografie, Târgu Mureș
- MCA – Materiale și Cercetări Arheologice, București
- MemAnt – Memoria Antiquitatis, Piatra Neamț
- MHÁS – Magyarország honfoglalás kori és kora Árpád-kori sírleletei, Miskolc–Budapest–Szeged–Szombathely
- Mousaios – Mousaios. Buletinul Științific al Muzeului Județean Buzău
- MPR – I. Barnea, Les monuments paléochrétiens de Roumanie, Sussidi allo studio delle antichità cristiane pubblicati per cura del Pontificio Istituto di archeologia Cristiana 6, Città del Vaticano, 1977
- Musaica – Musaica Archaeologica, Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava
- Olba – Mersin University Publications of the Research Center of Cilician Archaeology, Mersin, Turkey
- Oltenia – Oltenia. Studii și Comunicări, Craiova
- Pallas – Pallas. Revue d'Etudes Antiques, Toulouse
- PATABS – *Production and Trade of Amphorae in the Black Sea*
- PBF – Prähistorische Bronzefunde, Münster
- Peuce – Peuce. Studii și cercetări de istorie și arheologie, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea
- Pontica – Pontica. Studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

- PZ – Prähistorische Zeitschrift, Berlin-Mainz
- Quaternary International – Quaternary International. The Journal of the International Union for Quaternary Research
- RAASI – Revista de Arheologie, Antropologie și Studii Interdisciplinare, Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale, Republica Moldova
- Radiocarbon – An International Journal of Cosmogenic Isotope Research, Cambridge
- RAN – Revue archéologique de Narbonnaise, Montpellier
- RCRF – Rei Cretariae Romanae Fautorum
- Recueil – W.H. Waddington, E. Babelon, Th. Reinach, *Recueil général des monnaies grecques d'Asie Mineure*, I-IV, Paris, 1904–1912
- RevArh – Revista Arheologică, Academia de Științe a Moldovei, Chișinău
- RevMuz – Revista Muzeelor, București
- RGZM – Römisch-Germanisches Zentralmuseums Mainz, Mainz
- RIC – *The Roman Imperial Coinage*, Londra. II, *Vespasian to Hadrian*, 1926; III, *Antoninus Pius to Commodus*, 1930; IV.1, *Pertinax to Geta*, 1968 (H. Mattingly, E.A. Sydenham); IV.2, *Macrinus to Pupienus*, 1938; IV.3, *Gordian III – Uranius Antoninus*, 1949 (H. Mattingly, E.A. Sydenham, C.H.V. Sutherland); VII, *Constantine and Licinius A.D. 313–337*, 1966 (P.M. Bruun)
- RIC, II².1 – I.A. Carradice, T.V. Buttrey, *The Roman Imperial Coinage*, II.1, *Vespasian to Domitian*, Londra, 2007 (ediția a II-a, revizuită)
- RossArch – Rossijskaya Arheologiya. Institut arheologii Rossijskoj akademii nauk, Moskva
- RPC III – M. Amandry, A. Burnett, J. Mairat, *Roman Provincial Coinage*, III, *From Nerva to Hadrian (AD 96–138)*, Londra / Paris, 2015; versiune online https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=3
- RPC IV.1 – V. Heuchert, *Roman Provincial Coinage*, IV.1, *From Antoninus Pius to Commodus (AD 138–192): Cyrenaica to Bithynia-Pontus*, online (2005); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=4
- RPC V.3 – A. Burnett et alii, *Roman Provincial Coinage*, V.3, *From Pertinax to Macrinus (AD 193–218): Lycia-Pamphylia to Egypt*, online (2024); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=10
- RPC VI – D. Calomino, A. Burnett, *Roman Provincial Coinage*, VI, *From Elagabalus to Maximinus Thrax (AD 218–238)*, online (2017, 2022); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=11
- RPC VII.2 – J. Mairat, M.S. Butcher et alii, *Roman Provincial Coinage*, VII.2, *From Gordian I to Gordian III (AD 238–244): all provinces except Asia*, Londra / Paris, 2022; versiune online https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=14
- RPC VIII – J. Mairat et alii, *Roman Provincial Coinage*, VIII, *Philip I (AD 244–249)*, online (2020); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=15
- SA – Sovetskaja Arheologija, Akademija Nauk SSSR, Institut Arheologii, Moskva
- SAA – Studia Antiqua et Archaeologica, Iași
- SCIV(A) – Studii și Cercetări de Istorie Veche (și Arheologie), București
- SCN – Studii și Cercetări de Numismatică, București
- SEAT – Studien zur Eisenzeitlichen Archäologie Thrakiens, Rahden/Westphalia
- Simpozion Chișinău 2004 – *Simpozion de numismatică organizat cu ocazia comemorării Sfântului Ștefan cel Mare, Domn al Moldovei (1504–2004)*, Chișinău, 29 septembrie – 2 octombrie 2004. *Comunicări, studii și note*, București, 2007.
- ŚląskieSprawArch – Śląskie Sprawozdania Archeologiczne, Wrocław, Polonia
- SMMIM – Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară, București
- SNG-ANS, *Macedonia I – Sylloge Nummorum Graecorum. The Collection of the American Numismatic Society, Part 7, Macedonia I: Cities, Thracio-Macedonian tribes, Paeonian kings*, New York, 1987
- SNGCop 5 – *Sylloge Nummorum Graecorum. The Royal Collection of Coins and Medals, Danish Royal National Museum*, Copenhaga, 1942–1969 (serie reeditată); V, *Ionia, Caria and Lydia*, West Milford, 1982
- SP – Studii de Preistorie, București
- SprawArch – Sprawozdania Archeologiczne, Warsaw
- StArchBrno – Studia Archaeologica Brunensia, Masaryk University, Brno
- Starinar – Starinar. Arheološki institut Beograd
- StComPitești – Studii și Comunicări, Seria Istorie, Muzeul Județean Argeș, Pitești
- StMatTârguMureș – Studii și Materiale, Târgu Mureș
- StratumPlus – Stratum Plus, Școala Superioară de Antropologie, Chișinău, St Petersburg, București
- Studia Hercynia – Studia Hercynia. Journal of the Institut of Classical Archaeology, Univerzita Karlova, Cehia
- Studia Praehistorica – National Archaeological Institute with Museum of the Bulgarian Academy of Sciences
- Syria – Syria. Archéologie, art et histoire. Institut Français du Proche-Orient
- Terra Sebus – Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis, Anuarul Muzeului Municipal „Ioan Raica”, Sebeș
- Th-D – Thraco-Dacica, București

Transylvanian Review – Transylvanian Review. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca

Tyrageia – Tyrageia. Anuarul Muzeului Național de Istorie a Moldovei, Chișinău

UPA – Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie, Bonn

VAH – Varia Archaeologica Hungarica V. Redigit Csanád Bálint. Publicationes Instituti Archaeologici Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest

Valachica – Valachica. Studii și cercetări de istorie și istoria culturii, Complexul Muzeal Național Curtea Domnească Târgoviște

Varia Anatolica – Varia Anatolica. L'Institut Français d'Études Anatoliennes, Istanbul

Vărbănov I – I. Vărbănov, *Greek imperial coins and their values (the local coinage of the Roman Empire)*, I, Dacia, Moesia Superior, Moesia Inferior, Burgas, 2005

Vărbănov II – I. Vărbănov, *Greek imperial coins*, II, Thrace (from Abdera to Pautalia), Burgas, 2005

WorldA – World Archaeology

ZAM – Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters, Bonn

Ziridava – Ziridava. Studia Archaeologica, Arad